

Opinnäytetyö

Valtakunnalliset korona-avustukset musiikkifestivaaliorganisaatioiden näkökulmasta

Valtiollisten ja kunnallisten toimijoiden tukitoimet
koronaviruspandemian aikana

Anna-Maija Vartiainen & Oona Niemi

**Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)**

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijät: Anna-Maija Vartiainen ja Oona Niemi
Opinnäytetyön nimi: Valtakunnalliset korona-avustukset festivaaliorganisaatioiden näkökulmasta
Sivumäärä: 49 ja 9 liitesivua
Työn ohjaaja: Päivi Ruutiainen
Työn tilaaja: Humanistinen ammattikorkeakoulu

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin koronapandemian aikana avattuja valtakunnallisia rahoitusavustuksia musiikkifestivaaliorganisaatioiden näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää, kuinka avustukset ovat tavoittaneet festivaaliorganisaatiot, kokivatko hyödynsaajat avustukset riittäviksi, sekä oltiinko avustusten kriteereihin ja myöntöperusteisiin tyytyväisiä.

Työssä käsitellään opetus- ja kulttuuriministeriön, Valtiokonttorin, Business Finlandin ja ELY-keskusten tarjoamia korona-avustuksia. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin vain valtakunnallisesti saavutettavia avustusmuotoja, riippumatta organisaation toimintapaikkakunnasta.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin festivaalien katto-organisaatioiden edustajia sekä opetus- ja kulttuuriministeriön korona-avustuksista vastaavaa asiantuntijaa. Haastatteluiden avulla pyrittiin luomaan kokonaiskuva festivaalientän tilanteesta pandemian aikana.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, kyselytutkimuksesta ja kehittämisehdotuksista. Teoriaosuus sisältää tilannekartoituksen, jossa tarkastellaan yleisötilaisuuksia koskevia rajoituksia, ja niiden vaikutuksia festivaaliorganisaatioihin. Lisäksi teoriaosuudessa esitellään valtakunnalliset korona-avustukset ja tukitoimet. Kyselytutkimuksella selvitettiin festivaaliorganisaatioiden kokemuksia edellä mainittujen toimijoiden korona-avustuksista. Kyselyllä selvitettiin myös, minkälaisia muutoksia organisaatioiden sisällä tehtiin, ja voiko vastaavanlaisiin kriisitilanteisiin jatkossa varautua. Työn viimeisessä osuudessa esitellään kehitysehdotuksia tutkimustulosten pohjalta.

Kyselytutkimuksen tuloksista ilmeni, että suurin osa festivaaliorganisaatioista piti korona-avustuksia riittävinä. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksiin oltiin eniten tyytyväisiä. Heikoiten festivaaliorganisaatiot tavoitti Valtiokonttorin kustannustuki yrityksille.

Festivaaliorganisaatiot kokivat, että vastaavanlaisiin kriisitilanteisiin voi osittain varautua omavaraisuusasteen parantamisella, sopimus- ja vakuutusehtojen tarkistamisella ja vaihtoehdoisen toiminnan kehittämisellä päätapahtuman rinnalle. Kuitenkin tukitoimia ja valtionavustusta tarvitaan edelleen suorien tulonmenetysten kattamiseen.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Anna-Maija Vartiainen and Oona Niemi
Title: Nationwide corona-related funding from the perspective of music festival organizations
Number of Pages: 49 and 9 attachment pages
Supervisor: Päivi Ruutiainen
Subscriber: Humak University of Applied Sciences

This thesis project was an investigation into nationwide corona-related funding from the perspective of music festival organizations. The aim of this thesis was to examine how well-received the grants were, whether they were seen to be sufficient and if the beneficiaries were satisfied with the grounds and conditions for the funding.

This thesis project looked at nationwide funding provided by The Ministry of Culture and Education, The State Treasury, Business Finland and ELY centres, regardless of the operating region of the beneficiaries.

We interviewed representatives from umbrella organizations of festivals as well as chief-specialists of corona-related funding from the Ministry of Culture and Education. The aim of the interviews was to map a general view of the current situation of music festivals during the pandemic.

This thesis contains three sections: Theory, the results of our survey and suggestions for areas of improvement.

The theory sections contains a situational mapping of event restrictions and the effects these restrictions have had on festival organizations. In addition, the theory sections presents and discusses the nationwide funding as well as different support measures received by the music festival organizations. The survey was aimed to examine the experiences of festival organizations in regards to the funding from the aforementioned private and public bodies. The survey also investigated the changes made within the festival organizations in response to the pandemic and whether and how such a crisis could be tackled in the future. In the final section of the thesis we put forward suggestions for future improvements based on the the results of our survey.

The survey results suggest that in general, festival organizations found the corona funding to be sufficient. In particular, the funding from The Ministry of Culture and Education was found to be satisfactory. The business cost support provided by The State Treasury was the most poorly received funding. According to the festival organizations such a crisis could be prepared for by improving equity ratios, checking for sufficient stipulations and insurance policies as well as developing alternative events alongside main events. Nevertheless, grants and support measures are needed to minimise significant losses in revenue.

Keywords: coronavirus, pandemic, music festivals, funding

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TILANNEKARTOITUS	8
3	VUOTUISET VALTION FESTIVAALITUET	11
3.1	Julkinen tuki.....	12
3.2	Kunnat	14
4	KORONA-AVUSTUKSET	15
4.1	Opetus- ja kulttuuriministeriö	15
4.2	Valtiokonttorin kustannustuki yrityksille	17
4.3	Business Finland.....	18
4.4	ELY-keskukset	19
5	LAKIMUUTOKSET JA HELPOTUKSET.....	20
5.1	Verohelpotukset.....	20
5.2	Työlainsäädännön muutokset	21
5.3	Konkurssilain muutos.....	22
5.4	Kuntien tukitoimet	23
6	TUTKIMUSMENETELMÄT	23
6.1	Haastattelut	23
6.2	Kyselytutkimus	24
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	25
7.1	Taustatiedot	25
7.2	Muutokset organisaatioiden sisällä.....	26
7.3	Avustusten riittävyys	27
7.4	Tietoisuus avustuksista.....	28
7.5	Myöntöperusteiden ja kriteeristön arviointi	29
7.5.1	Opetus- ja kulttuuriministeriö	29
7.5.2	Valtiokonttorin kustannustuki.....	31
7.5.3	ELY-keskukset.....	33
7.5.4	Business Finland	35
7.6	Avustusten käyttö	36

7.7	Kriisitilanteisiin varautuminen	37
7.8	Valtion vuosittaiset festivaaliavustukset	37
8	POHDINTAA JA KEHITYSEHDOTUKSIA.....	39
8.1	Arvio työn onnistumisesta.....	42
	LÄHTEET	44
	LIITTEET.....	50

1 JOHDANTO

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia on ajanut taide- ja kulttuurialan ahdinkoon. Suomen hallituksen maaliskuun 2020 alussa tekemät linjaukset kielsivät yli 500 hengen yleisötilaisuuksien järjestämisen aluksi kesäkuun ja myöhemmin aina heinäkuun alkuun asti. Tämä tarkoitti satojen kesällä järjestettäväksi suunniteltujen festivaalien perumista tai siirtämistä ensi vuodelle, aiheuttaen festivaaliorganisaatioille yhteensä miljoonien eurojen tappiot. Festivaalit, jotka järjestettiin kesän aikana, toteuttivat tapahtumansa suunniteltua pienempänä tai niille etsittiin vaihtoehtoisia toteutusmuotoja, kuten esimerkiksi verkossa järjestettävä tapahtuma.

Organisaatiot, joiden päätuote on kerran vuodessa järjestettävä festivaali, menettivät suuren osan vuotuisista tuloistaan. Kulujen minimoimiseksi jotkut organisaatiot lomauttivat henkilökuntansa kokonaan. Peruuntuneiden tapahtumien vaikutus näkyi myös aluetaloudellisesti esimerkiksi majoitus- ja ravitsemusalalla.

Valtio, verottaja sekä kulttuuri- ja taidealan järjestöt ryhtyivät toimiin pitääkseen monimuotoisen taide- ja kulttuurikentän hengissä. Suurimpana valtiollisena tukitoimena festivaaliorganisaatioille ovat olleet opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät korona-avustukset, joista ensimmäinen tukisumma jaettiin kulttuurialan yhteisöille, ja toinen peruuntuneille tai aiempaa pienempänä järjestetyille kulttuuritapahtumille. Näiden avustusten tavoitteena oli estää konkurssiin ajautuminen, ja pitää festivaaliorganisaatiot elinkelpoisena aina ensi vuoden tapahtumajaksoon asti. Myös Valtiokonttori myönsi kustannustukea yrityksille, joiden liikevaihto oli pudonnut merkittävästi koronapandemian vuoksi. Kehittämisasiavustuksia yrityksille ja yhteisöille ovat myöntäneet Business Finland sekä Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskus (ELY-keskus). Kehittämisasiavustusta hyödynnettiin esimerkiksi festivaalien vaihtoehtoisissa toteutusmuodoissa.

Opinnäytetyömme tutkii festivaaliorganisaatioille tarjolla olleita rahoitusavustuksia ja niiden tavoitavuutta. Selvitämme, mitkä olivat avustusten ja tukien myöntöperusteet ja koettiin ne hyödynsaajien näkökulmasta selkeiksi ja oikeudenmukaisiksi. Tutkimme myös, mihin organisaatiot käyttivät avustuksia, mitä muutoksia koronapandemia organisaation sisällä aiheutti, ja miten festivaalit kokevat

voivansa varautua vastaavanlaisiin kriisitilanteisiin. Opinnäytetyömme tilaaja on Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Tämä tutkimus tuottaa tietoa kulttuurituotantoalalle ja sen opiskelijoille siitä, minkälaisia vaikutuksia koronapandemian kaltaisella kriisitilanteella on festivaaliorganisaatioiden toimintaan. Festivaaleilla on valtava merkitys Suomen kulttuuritarjonnassa, ja mikäli elinkelpoiset organisaatiot ajautuvat olosuhteiden pakosta konkurssiin, kulttuuritarjontamme muuttuu huomattavasti suppeammaksi. Pohdimme kehittämisenäkökulmasta, mitä vastaavanlaisessa kriisitilanteessa on otettava huomioon niin festivaaliorganisaation omassa toiminnassa, kuin valtion ja muiden tahojen tukitoimien osalta. Avustuksia ja niiden kriteerejä suunniteltaessa on tärkeää ymmärtää festivaalituotantojen poikkeuksellinen luonne, sillä usein festivaaliorganisaatioiden koko liiketoiminta tähtää kerran vuodessa järjestettävään tapahtumaan.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin perehdyttiin asiantuntijahaastatteluiden, kyselytutkimuksen ja saatavilla olevan tietoperustan avulla. Haastattelimme Suomen musiikkitapahtumien etujärjestö LiveFIN ry:n toiminnanjohtaja Jenna Lahtista, festivaalien kattojärjestö Finland Festivalsin toiminnanjohtaja Kai Amberlaa sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntija Tiina-Kaisa Haanpäättä. Asiantuntijahaastatteluiden avulla pyrittiin luomaan kokonaiskuvaa festivaalientilan tilanteesta koronapandemian aikana. Haastateltavilta kysyttiin myös mielipidettä festivaaliorganisaatioille tarjottujen tukien riittävydestä ja tarpeellisuudesta.

Festivaaliorganisaatiolle suunnattu kyselylomake lähetettiin 140 organisaatiolle, joista osa oli hakenut tai saanut koronataukea opetus- ja kulttuuriministeriöltä, Business Finlandilta, ELY-keskuksilta tai Valtiokonttorista. Kyselytutkimuksella selvitettiin, kuinka tukitoimet on koettu organisaatioiden keskuudessa, ja onko kriteereihin ja myöntöperusteisiin oltu tyytyväisiä.

Molemmissa tutkimusmenetelmissä vastaajia haastettiin pohtimaan, voiko vastaavanlaisiin kriisitilanteisiin, jossa kulttuuritapahtumat perutaan kauttaaltaan, jatkossa jollakin tavalla varautua.

Tutkimuksesta jätettiin tarkoituksella pois yksittäisten kuntien tarjoamat korona-avustukset, kuten esimerkiksi Helsingin kaupungin erityisavustus. Tässä

opinnäytetyössä haluttiin tutkia valtakunnallisesti saavutettavia avustusmuotoja, riippumatta organisaation toimintapaikkakunnasta.

Yli puolet festivaaliorganisaatioista koki, että koronapandemian aikana festivaaleille on ollut tarjolla riittävästi avustuksia. Tietoisimpia oltiin opetus- ja kulttuuriministeriön avustushauista. Valtiokonttorin kustannustuki yrityksille tavoitti festivaaliorganisaatiot heikoiten. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusten kriteereihin ja myöntöperusteisiin oltiin pääosin tyytyväisiä, sillä avustukset olivat suunnattu suoraan kulttuuri- ja taidealan yhteisöille sekä kulttuuritapahtumille. Eniten epäkohtia nostettiin esiin Valtiokonttorin ja Business Finlandin avustusten kriteereistä. Nykyinen valtionavustusjärjestelmä ja sen tasapuolisuus jakaa festivaaliorganisaatioiden keskuudessa mielipiteitä puolesta ja vastaan. Osa kokee omarahoitteisten, yksityisen sektorin tai uusien avauksia tekevien festivaalien jäävän valtionavustusten ulkopuolelle. Osa taas kokee järjestelmän toimivan lähtökohtaisesti hyvin.

2 TILANNEKARTOITUS

Koronavirus alkoi levitä Suomessa kevään 2020 aikana. Maaliskuussa Suomen hallitus ryhtyi toimiin yhdessä valtioneuvoston ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa koronaviruspandemian hillitsemiseksi. Ensimmäisenä toimenpiteenä hallitus suositti, että kaikki yli 500 hengen yleisötilaisuudet tulisi perua toukokuun loppuun saakka. Myös etätyöhön siirtymistä suositeltiin kaikilla niillä aloilla, joilla se oli mahdollista toteuttaa. Kaikkea ei-välttämätöntä toimintaa tuli välttää. (Valtioneuvosto 2020a)

Pian näiden toimien jälkeen Suomeen julistettiin poikkeusolot valmiuslain, tartuntatautilain ja muun lainsäädännön nojalla. Julkiset kokoontumiset rajoitettiin kymmeneen henkilöön ja kaikkea tarpeetonta oleskelua julkisilla paikoilla suositeltiin välttämään. Valtion museot, teatterit, Kansallisooppera ja -baletti, kulttuuritalot ja kirjastot suljettiin. Myös liikkumisrajoituksia Uudenmaan ja muiden maakuntien välille asetettiin, joskin niistä luovuttiin jo huhtikuun puolessa välissä. (Valtioneuvosto 2020b)

Voimakkaiden rajoitustoimenpiteiden seurauksena Suomi onnistui hillitsemään taudin leviämistä. Huhtikuun 22. päivä hallitus kertoi Suomen siirtyneen

noudattamaan hybridistrategiaa, jonka tarkoituksena oli rajoitteiden hallittu purkaminen. Samassa hallitus kuitenkin linjasi, että yli 500 hengen yleisötapahtumia koskevaa kieltoa oli syytä jatkaa heinäkuun loppuun saakka. (Valtioneuvosto 2020c)

Tiukat tapahtumia koskevat kokoontumisrajoitukset ajoivat koko taide- ja kulttuurialan ahdinkoon festivaalit mukaan lukien. Osa festivaaleista perui tapahtumansa tältä vuodelta kokonaan, osa siirsi tapahtuman loppukesän tai syksyn kuukausille paremman tautitilanteen toivossa ja osa siirsi tapahtumansa sellaisenaan vuodelle 2021. Myös vaihtoehtoiset toteutusmuodot, kuten livestriimaukset tulivat monelle festivaaliorganisaatiolle ajankohtaisiksi.

Kun festivaaleja ei kyetty järjestämään ankarien rajoitusten vuoksi, jäi moni alan tekijä vaille työtä. Tapahtumien peruuntuminen tai siirtyminen pakotti monet festivaaliorganisaatiot turvautumaan henkilökuntansa lomautuksiin tai pahimmassa tapauksessa irtisanomisiin. Osa selvisi vain työajan lyhentämällä. Festivaaliorganisaatioissa työskentelee usein vain muutama vakituinen työntekijä, mutta organisaatiot käyttävät tapahtumansa toteuttamiseen valtavaa määrää projektityöntekijöitä sekä alihankkijoita. Koronapandemian vuoksi valtaosa näistä freelancerina alalla työskentelevistä jäi tänä kesänä ilman töitä. (Lahtinen 2020)

Hybridistrategiaa, jonka tarkoituksena oli rajoitteiden vaiheittainen purkaminen ilman epidemian kiihtymistä, lähdettiin toteuttamaan toukokuussa. Kesäkuun ensimmäinen päivä sallittiin enintään 50 hengen yleisötilaisuudet. Yli 50 ja enintään 500 hengen yleisötilaisuuksia sai järjestää sisä- ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa, mikäli niiden turvallisuus pystyttiin varmistamaan asiakasmäärien rajaamisen, turvaetäisyyksien ja hygieniaohjeistuksen avulla. (Valtioneuvosto 2020d)

Poikkeusolot päättyivät Suomessa 16. kesäkuuta, sillä hallintaan saadun koronavirusepidemian vuoksi niille ei ollut enää perustetta. Ulkona järjestettävien yleisötilaisuuksien rajoituksia tarkennettiin heinäkuun alusta alkaen. Sallittu 500 hengen enimmäismäärä sai ylittyä, jos yleisö pystyttiin sijoittamaan omille istumapaikoille tai erillisille alueille enintään 500 henkilön katsomolohkoihin tai yleisöalueille. Käytössä olevien katsomolohkojen välille oli järjestettävä selkeä suojavyöhyke. Jokaiselle lohkolle tuli olla omat kulkureitit, palvelut sekä tapahtumahenkilökunta. (Valtioneuvosto 2020e)

Elokuun 2020 alusta rajoituksia purettiin entisestään. Yli 500 henkilön yleisötilaisuuksia sai nyt järjestää sisä- ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa, kunhan noudatti Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hygieniaohteita viruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Määräyksiä annettiin tartuntatautilain nojalla kuitenkin vain kuukaudeksi kerrallaan. (Valtioneuvosto 2020f) Esimerkiksi Turun Aurafest pystyttiin järjestämään 1.–2. elokuuta 2020 ja tapahtuma keräsi 4000 kävijää molempina festivaalipäivinä (Yle 2020).

Lyhyellä aikajänteellä vaihtuvat yleisötilaisuuksia koskevat rajoitukset koettiin tapahtumajärjestäjien keskuudessa hankaliksi ja niistä tiedottaminen epäselväksi. Ohjeistuksia annettiin vain kuukaudeksi kerrallaan, jonka tuoma epävarmuus teki tapahtumien suunnittelusta ja toteuttamisesta käytännössä mahdotonta. (LiveFIN 2020a)

Tautitilanne alkoi huonontua syksyn kuukausina. Suomi rajoitti jo avattua matkustusliikenne useiden maiden kohdalla. Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos teki suosituksen kasvomaskin käytöstä ensin julkisiin kulkuneuvoihin, mutta syksyn edetessä ja epidemian uudessa kiihtyessä maskisuositus laajeni koskemaan oikeastaan kaikkia julkisia tiloja. Ravitsemusliikkeiden toimintaa rajoitettiin uudelleen lokakuun alusta. Kaikissa yleisötilaisuuksissa tuli noudattaa Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hygieniasuosituksia ja turvavälejä ja osanottajamäärä tuli rajata puoleen normaalista paikkamäärästä. (Valtioneuvosto 2020g)

2.1 Tapahtuma-alan reagointi

Tapahtuma-ala, johon festivaalitkin kuuluvat, on yksi eniten koronaviruspandemian vuoksi kärsinyt toimiala. Suomen musiikkitapahtumien etujärjestö LiveFIN uskoo festivaalien liikevaihdon laskeneen tänä vuonna jopa 94 prosenttia (LiveFIN 2020b).

Ala on laaja ja moninainen sekä se voi olla sisällöltään hyvin erityyppistä, joka on vaikuttanut sen järjestäytymiseen. Tapahtuma-alalla vallitsee myös voimakas itse tekemisen ja selviytymisen kulttuuri, eivätkä monet menestyvät organisaatiot ole aikaisemmin kokeneet tarvetta järjestäytymiseen (Kuusisto 2020). Kevään täysin odottamattomat tapahtumat saivat kuitenkin monet toimijat ymmärtämään alan järjestöjen tärkeyden (Amberla 2020).

Kevään tapahtumien myötä kotimaiset festivaalit saivat tunnettujen kattojärjestöjen Finland Festivalin ja LiveFIN:in rinnalle uuden toimijan Tapahtumateollisuus ry:n. Järjestön tarkoituksena on yhdistää kaikki toimijat, joiden elinkeinona toimii tapahtuma-ala. Tapahtumateollisuus ry perustettiin kesäkuussa 2020 ja sen puheenjohtajana toimii Lahden kaupunginjohtajanakin tunnettu Pekka Timonen. Yhdistyksen perustajajäsenenä on 44 eri tapahtuma-alojen merkittävää toimijaa ja jäseniä yhdistyksellä on tällä hetkellä 120. (Tapahtumateollisuus ry 2020a)

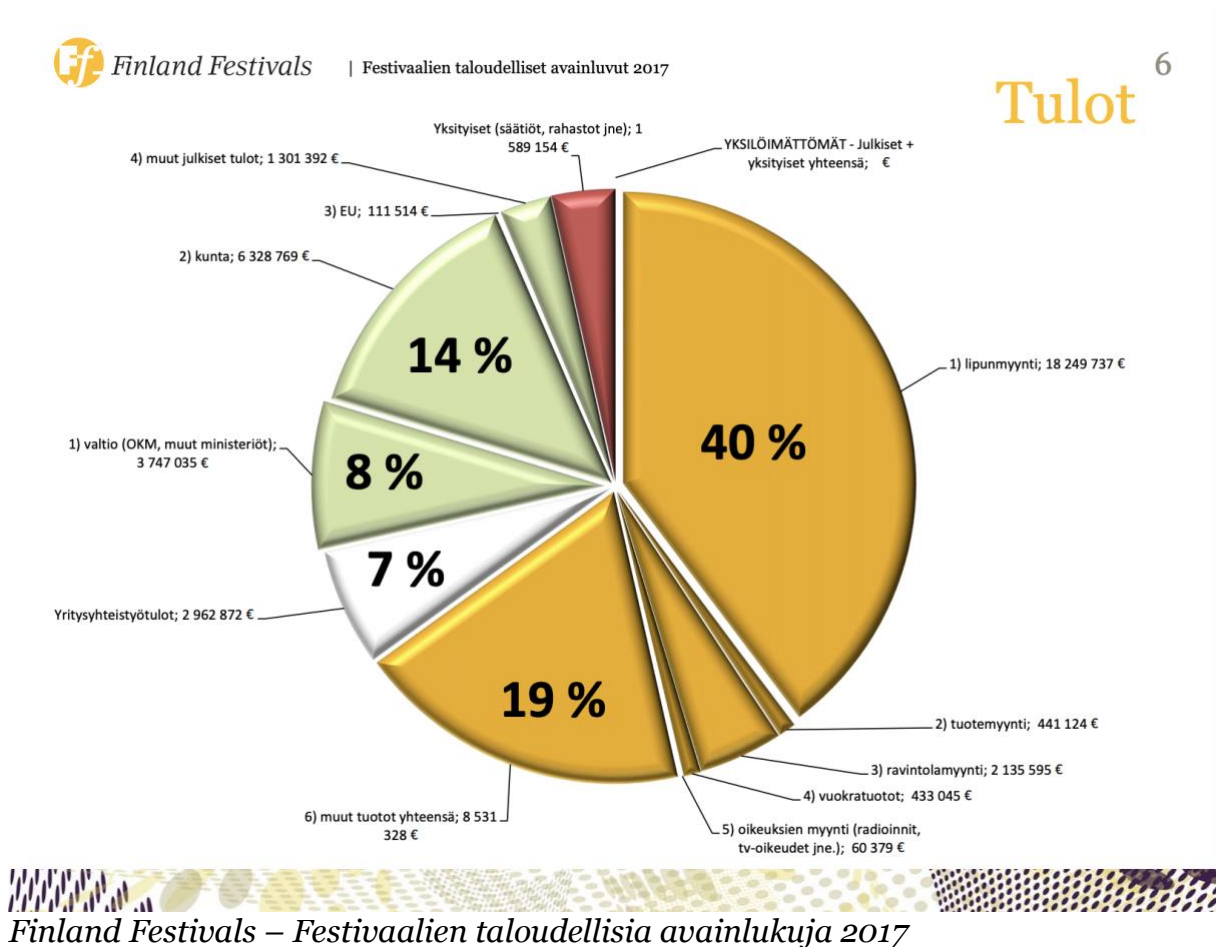
Tapahtumateollisuus ry järjesti syyskuussa mielenilmauksen tapahtuma-alan puolesta Helsingissä eduskuntatalon edessä, johon osallistui tapahtuma-alan toimijoiden lisäksi lukuisia tunnettuja kotimaisia artisteja. Mielenilmauksessa Tapahtumateollisuus ry luovutti esityksensä tapahtuma-alan tukemiseksi elinkeinoministeri Mika Lintilälle. Esityksen taustalla oli Tapahtumateollisuus ry:n tuottama laajan toimialatutkimus yhdessä Turun yliopiston kauppakorkeakoulun kanssa. (Tapahtumateollisuus ry 2020b)

Opetus- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko asetti 22.10.2020 työryhmän, jonka tarkoituksena on laatia periaatteita turvallisten tapahtumien järjestämiseksi Suomessa sekä levittää nämä hyvät käytänteet alan toimijoille. Ideana on tehdä tapahtumissa käymisestä niin turvallista, että katsomot voidaan pitää auki lipputulojen saamiseksi. Työryhmän puheenjohtajana toimii valtiosihteeri Tuomo Puumala ja varapuheenjohtajana Riitta Kaivosoja opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Muita jäseniä ovat muun muassa muusikko Paula Vesala, Olympiakomitean toimitusjohtaja Mikko Salonen sekä Warner Music Liven agenttipromoottori Jake Hannula. Työryhmän toimikaudeksi on ilmoitettu 2.11.2020-31.3.2021. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020a)

3 VUOTUISET VALTION FESTIVAALITUET

Festivaaleja tuottavat pienimuotoiset toimijat ja suuremmat ammattimaiset organisaatiot yksityiseltä, julkiselta ja kolmannelta sektorilta (Cupore 2017). Omistajuuden eri muodot tekevät organisaatioiden talouksista hyvin erilaisia keskenään (Lahtinen 2020). Festivaalien kulut muodostuvat muun muassa taiteilijoiden palkkioista, työvoimakustannuksista, tekijänoikeuskuluista sekä festivaaliympäristön tuotannosta. Festivaalit työllistävät myös muiden alojen

työntekijöitä suoraan sekä välillisesti. Suurimmalla osalla festivaaleista lipputulot sekä muut oman toiminnan muodot ovat pääasiallinen tulonlähde, mutta valtion ja kuntien rahoitus on tärkeää ja mahdollistaa festivaalin järjestämisen. Myös sponsoreilla ja yritysyhteistyöllä on merkittävä rooli organisaatioiden tulonlähteenä. (Cupore 2017)

3.1 Julkinen tuki

Taide- ja kulttuuritapahtumia tuetaan valtion toimesta vuosittain useilla miljoonilla euroilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yleisavustusta valtakunnallisten ja kansainvälisten taide- ja kulttuurifestivaalien vuotuisen toimintaan. Hakemuksissa arvioidaan festivaalin tavoitteellisuutta, vakiintuneisuutta, valtakunnallisuutta, kestävä kehitystä sekä toiminnan hallinnollisia ja taloudellisia edellytyksiä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020b) Keväällä 2020 yleisavustusta sai 13 festivaalia ja rahaa

jaettiin yhteensä 2,24 miljoonaa euroa. Näistä lähes kaikki ovat Finland Festivalsin jäsenfestivaaleja.

Valtionavustuslaissa, jota festivaaliavustuksissakin sovelletaan, on säädetty takaisinperintään liittyvät ehdot. Jos avustuksen saaja on lopettanut tai supistanut merkittävästi valtionavustuksen kohteena olleen toiminnan, tai saaja on joutunut konkurssiin tai ulosottotoimenpiteen kohteeksi, valtionavustus peritään takaisin. (Finlex 2001) Poikkeuksellisen koronatilanteen takia Finland Festivals ehdotti, että festivaaliorganisaatiot eivät joutuisi palauttamaan jo saamiaan valtionavustuksia vuodelta 2020 (Amberla 2020). Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmisteltiin esitys hallitukselle lain takaisinmaksuperiaatteen muuttamisesta, joka hyväksyttiin alkaen 20.3.2020 (Eduskunta 2020a).

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti vuonna 2015 työryhmän laatimaan esityksen taide- ja kulttuuritapahtumaohjelmaksi, jonka tavoitteena muun muassa oli edesauttaa toimivan ja joustavan valtionavustuskäytännön luomista. Työryhmän tehtävänä oli arvioida tapahtumien merkitystä, nykytilaa ja esittää toimenpide-ehdotuksia. Ohjelma ehdotti, että opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää edelleen yleisavustukset kulttuuripoliittisin perustein valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävillä taide- ja kulttuurifestivaaleille, joiden toiminnalle on ympärivuotiset resurssit. Muutoksena olisi delegoida erityisavustusten hallinnointi Taiteen edistämiskeskukselle:

”Vahvistetaan Taiteen edistämiskeskuksen mahdollisuuksia myöntää jatkossa erityisavustukset taide- ja kulttuuritapahtumille, joilla on tärkeä merkitys eri taiteenalojen edistämisen, kulttuurin osallistumisen ja osallisuuden sekä kulttuurisen moninaisuuden kannalta” (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 41).

Vuonna 2017 osa festivaaliavustuksien määrärahoista siirtyi opetus- ja kulttuuriministeriöltä Taiteen edistämiskeskuksen hallinnoitavaksi. Keväällä 2020 Taite myönsi festivaaliavustuksia 101 festivaalille, yhteensä 2 302 00 euroa. (Taite 2020)

Koko kulttuurin ja taiteen osuus valtionbudjetissa oli vuonna 2020 479,7 miljoonaa euroa, josta yli puolet muodostuivat rahapelitoiminnan tuotoista. Veikkaus Oy:n koko vuoden tulos tulee olemaan koronaviruspandemian vuoksi arviolta 300

miljoonaa euroa ennakoitua alhaisempi. Samalla yhtiön vastuullisuustoimiin rahapelihaittojen hillitsemiseksi kuuluu peliautomaattien määrän vähentäminen sekä pakollinen tunnistautumisen. Automaattien vähentämisen arvioidaan laskevan pelikatetta noin 30 miljoonalla eurolla vuonna 2020 (Veikkaus 2020, 23). Marinin hallitusohjelman tavoitteena on kompensoida Veikkauksen edunsaajien määrärahat, jotta kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoiminnan rahoitus pysyy ennallaan vuoden 2021 talousarviossa (Valtioneuvosto 2020h).

3.2 Kunnat

Kuntien tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, jolla tuetaan paikallista kulttuuritoimintaa sekä toimijoita. Kulttuuritoiminnan sisällöstä ja toteuttamistavasta vastaa itse kunta ja sen tulee toimintaa järjestäessä ottaa huomioon paikalliset olosuhteet, voimavarat sekä eri väestö- ja ikäryhmien tarpeet. Kunnat voivat järjestää yleisenkulttuuritoimintansa itse, yhteistyössä kolmannen tai yksityissektorin kanssa. Kunnat voivat tehdä yhteistyötä myös muiden kuntien kanssa ja tuottaa kulttuuripalveluita yhdessä. Kuntien kulttuuritoiminnasta säädetään lailla (166/2019), jonka tarkoituksena on tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan, kulttuurin ja taiteen tekemiseen, että kokemiseen, edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen, vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020c)

Valtio rahoittaa kuntien kulttuuritoimintaa valtionvarainministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön kautta maksettavilla valtionosuuksilla. Rahoituksen tarkoituksena on turvata julkisten palveluiden saatavuutta ja tasata kuntien välisiä eroja palveluiden järjestämiskustannuksissa. Kunnat voivat hakea myös Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Aluehallintaviraston myöntämiä harkinnanvaraisia valtionavustusrahoituksia. (Kuntaliitto 2020)

Kunnilla on festivaalien tukemisessa valtiotakin merkittävämpi rooli. Esimerkiksi Helsingin kaupungin kulttuurikeskus tukee taide- ja kulttuurielämää noin 17 miljoonalla eurolla vuosittain (Helsingin kaupunki 2020). Valitettavasti kuitenkin koko maata kattavaa tilastoa siitä, kuinka paljon kunnat ja kaupungit festivaaleja

tukevat, ei ole saatavilla (Herranen & Karttunen 2016). Finland Festivalsin jäsenfestivaalien tuloista 14 prosenttia oli peräisin kunnilta vuonna 2017 (Finland Festivals 2017).

4 KORONA-AVUSTUKSET

Kappaleessa käsitellään opetus- ja kulttuuriministeriön, Valtiokonttorin, Business Finlandin ja ELY-keskusten tarjoamia korona-avustuksia ja niiden kriteeristöjä. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset sekä Valtiokonttorin kustannustuki olivat takautuvasti maksettavia tukia, joita voi käyttää muun muassa palkanmaksuun tai kiinteistön vuokramenoihin. Tukien pääasiallinen tarkoitus oli auttaa organisaatioita säilymään elinkelpoisena koronakriisin yli.

Business Finlandin ja ELY-keskusten avustus oli niin sanottua kehittämisavustusta. Kehittämisavustuksen tavoitteena on uuden liiketoiminnan luominen, jolla yritys kehittää uusia tai uudistettuja tuotteita, palveluja tai tuotantomenetelmiä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2020). Kaikki kyseiset avustusmuodot olivat harkinnanvaraisia ja festivaaliorganisaatiot pystyivät hakemaan niitä valtakunnallisesti organisaation paikkakunnasta riippumatta.

4.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö avasi kaksi festivaaliorganisaatioita koskettavaa korona-avustusta tukemaan organisaatioiden elinkelpoisuutta ja toimintaa poikkeustilanteessa; korona-avustus kulttuurialan yhteisöille ja avustus koronapandemian vuoksi peruuntuville tai ennakoitua pienempinä toteutuville kulttuuritapahtumille. Avustuksia pystyivät hakea sellaiset yhteisöt ja säätiöt, joiden toiminta on vaikeutunut tai kokonaan estynyt koronaviruspandemiasta johtuvien rajoitusten vuoksi. Korona-avustuksia jaettiin kulttuurialan molemmissa avustuksissa yhteensä 18 193 500 euroa, josta festivaaliorganisaatiot saivat 6 464 000 euroa. Tuet ovat antaneet toimijoille lisäaikaa sopeutua vallitsevaan tilanteeseen (Haanpää 2020).

Korona-avustus kulttuurialan yhteisöille

Opetus- ja kulttuuriministeriö avasi 30. huhtikuuta 2020 korona-avustuksen haun kulttuurialan yhteisöille. Avustus tarkoitettiin luovien alojen, taiteen ja kulttuurin

ammattillisten yhteisöjen toimintaan, jonka harjoittamista ovat vaikeuttaneet tai estäneet koronapandemiasta aiheutuneet rajoitukset 13.3.-31.5.2020. Avustuksen hakuaika oli 30.4.-19.5.2020. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020d)

Avustusta myönnettiin lisärahoitustarpeeseen taide-, kulttuuri- ja luovien alojen, kuten musiikin, näyttämötaiteen, sirkustaiteen, tanssitaiteen, kuvataiteen, kuvitustaiteen, sarjakuvataiteen, valokuvataiteen, arkkitehtuurin, muotoilun, audiovisuaalisen kulttuurin sekä elokuva- ja mediataiteen, kirjallisuuden ja sanataiteen, kulttuuriperinnön sekä muille taiteen ja kulttuurin yhteisöille. (mt.)

Avustusta pystyivät hakea oikeuskelpoiset yhteisöt, kuten yhdistykset, säätiöt, osuuskunnat ja osakeyhtiöt. Kunnat tai kuntayhtymät eivät voineet hakea avustusta, eivätkä sellaiset edellä mainittujen alojen yhteisöt, jotka olivat saaneet samaa tarkoitusta varten avustusta Business Finlandilta tai ELY-keskukselta. (mt.)

Jos hakija oli saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä tai Taiteen edistämiskeskukselta toiminta-avustusta vuodelle 2020, avustusta tuli hakea yleisavustuksena. Jos yhteisö ei ollut saanut toiminta-avustusta, avustusta haettiin erityisavustuksena hankkeeseen, kuten toiminnan, tuotannon, esitysten, näyttelyiden yms. suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen tai jakeluun, tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen yhteisön toimintojen turvaamiseksi. (mt.)

Hakemusten arviointi perustui kokonaisarviointiin, jossa otettiin huomioon hakukohtaisia myöntöperusteita, joita olivat toiminnan muutokset ja niiden vaikutukset taloudelliseen tilanteeseen, kustannussäästöt toteutumattomasta tapahtumasta ja toimien tarpeellisuus suhteessa toiminnan turvaamiseen. (mt.)

Avustusta sai yhteensä 367 kulttuuri- ja taidealan yhteisöä, joista 47 oli kulttuuritapahtumiin luokiteltuja yhteisöjä. Rahaa jaettiin kaikille yhteisöille yhteensä 10 698 100 euroa, josta festivaaliorganisaatioiden osuus oli 1 461 000 euroa. (mt.)

Avustus koronapandemian vuoksi peruuntuville tai ennakoitua pienempinä toteutuville kulttuuritapahtumille

Avustus tarkoitettiin oikeuskelpoisille yhteisöille ja säätiöille, jotka järjestävät Suomessa taide- ja kulttuurifestivaaleja sekä muita taide- ja kulttuuritapahtumia, mutta koronapandemiasta johtuvista syistä peruuttivat tai toteuttivat

kulttuuritapahtuman ennakoitua pienempänä 1.6.–31.8.2020 välillä. Avustuksen hakuaika oli 2.7.-11.8.2020. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020e)

Avustuksen saajien tuli järjestää taide- ja kulttuuritapahtumia vakiintuneesti ja säännönmukaisesti. Tapahtuman tuli olla järjestetty aikaisemmin vähintään kaksi kertaa, ja hakijalla oli suunnitelma tapahtuman järjestämiseksi jatkossa. Avustusta ei voitu myöntää sellaisille yhteisöille ja säätiöille, jotka olivat saaneet samaa tarkoitusta varten avustusta Business Finlandilta tai ELY-keskukselta. (mt.)

Jos hakija oli saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä tai Taiteen edistämiskeskukselta toiminta-avustusta vuodelle 2020, avustusta tuli hakea yleisavustuksena. Jos yhteisö ei ollut saanut toiminta-avustusta, avustusta haettiin erityisavustuksena. (mt.)

Hakemuksessa tuli ilmoittaa muut samaan tarkoitukseen haetut ja saadut julkiset ja yksityiset avustukset sekä muu mahdollinen rahoitus, kuten lainat. Hakemukseen tuli ilmoittaa myös mahdolliset konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyt. (mt.)

Hakemusten arviointi perustui kokonaisarviointiin, joiden myöntöperusteina olivat koronapandemiasta johtuvat toiminnan muutokset ja niiden vaikutus organisaation talouteen, hakijan taloustilanne ennen pandemian vaikutuksia, kustannussäästöt sekä toimien tarpeellisuus suhteessa toiminnan turvaamiseen. (mt.)

Yleisavustuksena tukea sai 41 kulttuuritapahtumaa järjestävää organisaatiota. Kokonaissumma oli yhteensä 2 328 000 euroa. Erityisavustuksena tukea myönnettiin 59 tapahtumaorganisaatiolle 4 829 000 euron verran. (mt.)

4.2 Valtiokonttorin kustannustuki yrityksille

Valtiokonttori on Suomen valtionvarainministeriön alaisuudessa toimiva keskusvirasto. Valtiokonttori vastaa valtion lainanotosta, kassavarojen sijoittamisesta ja valtionvelan riskienhallinnasta (Valtiokonttori 2020a).

Valtiokonttori avasi heinäkuussa 2020 kustannustuen yrityksille, joka perustui 1.7.2020 voimaan tulleeseen lakiin yritysten määräaikaisesta kustannustuesta (valtioneuvosto 2020i). Tuki oli tarkoitettu yrityksille, joiden liikevaihto oli pudonnut merkittävästi koronaviruksen vuoksi ja joilla oli vaikeasti sopeutettavia kustannuksia. Kustannustuen tavoitteena oli vähentää konkurssiin ajautuvien yritysten määrää turvaamalla toiminnan jatkuvuutta ja ylläpitämällä taloudellista

tuotantokapasiteettia (Valtiokonttori 2020b). Yritysten lisäksi säätiöt ja yhdistykset, joilla on liiketoimintaa, pystyivät saada tukea. Yritysten kokoa tai yhtiömuotoa ei rajattu. Yritys pystyi käyttämään kustannustukia kiinteisiin kustannuksiin, kuten esimerkiksi vuokratuloihin, palkkoihin, laite- ja esinevuokriin, kiinteistöveroon ja vakuutusmaksuihin. Tuki oli haettavana 7.7.-31.8.2020.

Kustannustuen saaminen edellytti, että yrityksen liikevaihto oli pudonnut yli 30 % vertailuajankohtaan nähden, sekä sen kiinteitä kuluja, kuten esimerkiksi palkkakuluja oli vaikea sopeuttaa.

Tuen saaminen perustui laskentakaavaan, jossa huomioitiin tukikauden (1.4.-31.5.2020) liikevaihtoa suhteessa vertailukauden (maalis-kesäkuu 2019) liikevaihtoon. Festivaaliorganisaatiolle vertailukauden ajankohta on problemaattinen, sillä harva festivaali tuottaa tulosta kyseisenä ajankohtana (Lahtinen 2020).

Kaikista kustannustuen kulttuuri- ja viihdetoiminnan sektorille tulleista hakemuksista 68 % hylättiin. Festivaaliorganisaatioista tukea sai Seinäjoen Tangomarkkinat 12 505,53 euron verran ja Simerock 5 818,26 euroa. (Valtiokonttori 2020c).

4.3 Business Finland

Business Finland on suomalainen julkinen toimija, joka tarjoaa innovaatorahoitusta ja kansainvälistymispalveluita kotimaisille yrityksille. Sen tarkoituksena on edistää suomalaisyritysten vientiä ja matkailuelinkeinoa sekä houkutella Suomeen suuntautuvia investointeja ja pääomasijoituksia. Business Finlandiin kuuluu kaksi kokonaisuutta, joita ovat Innovaatiokeskus Business Finland ja Business Finland Oy. (Business Finland 2020a)

Maaliskuussa 2020 Business Finland lanseerasi kaksi uutta rahoituspalvelua koronaviruksen vuoksi talousahdinkoon joutuneille yrityksille. Rahoitusten tarkoituksena oli, että yritykset voivat selvittää ja suunnitella uusia toimintamalleja pandemiasta selviämiseksi. Rahoitus oli suunnattu kaikkien toimialojen pienille ja keskisuurille yrityksille sekä midcap-yrityksille. Esiselvitysrahoitus oli suunnattu siihen, että yritykset voivat suunnitella itselleen uusia liiketoimintoja, korvaavia toimitusketjuja, uudelleen organisoida tuotantoa sekä kehittää uusia työn

muutoksesta johtuvia toimintatapoja koronan aikana ja sen jälkeen. Kehittämisrahoitus oli taas tarkoitettu niille yrityksille, jotka olivat jo tunnistaneeet uusia liiketoimintamahdollisuuksia koronapandemian aikana ja tarvitsivat rahaa mahdollisuuksien toteuttamiseen. (Business Finland 2020b)

Esiselvityusrahoitus oli suuruudeltaan enintään 10 000 euroa ja kehittämissrahoitus enintään 100 000 euroa. Molemmissa rahoituksissa avustuksen suuruus oli 80 prosenttia projektin hyväksytyistä kustannuksista. Avustusta ei saanut käyttää menetettyyn kassavirtaan, operatiivisen toiminnan palkkakuluihin, investointeihin, verkkokaupan pystyttämiseen eikä markkinointikuluihin. (Business Finland 2020c)

Business Finlandin koronapandemiasta johtuvaan häiriötilanteeseen tarkoitettu rahoitushaku päättyi 8.6.2020. Business Finlandille tuli hakuajana yhteensä 29 722 hakemusta, joista häiriötilannerahoitusta oli hakuajan päättyessä ehditty myöntää 14 145 hakemukselle. Rahoitusta annettiin 587,3 miljoonan euron edestä. Eniten rahaa meni kaupan alalle, teollisuuteen sekä peli- ja ohjelmistoalalle. (Business Finland 2020d)

4.4 ELY-keskukset

Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskus eli ELY-keskus on valtion viranomainen, joka edistää alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä. ELY-keskukset hoitavat elinkeinon, työvoimaan, osaamiseen, liikenteeseen, infrastruktuuriin sekä ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviä tehtäviä.

ELY-keskukset pyrkivät edistämään kulttuurin- ja taidepalveluiden tuotantoedellytyksiä ja parantamaan niiden saatavuutta ja saavutettavuutta yhdessä julkisen, kolmannen ja yksityisen sektorin kanssa. ELY-keskusten tehtävänä on myös vahvistaa luovaa alaa ja sen työntekijöiden työllisyyttä ja toimintaedellytyksiä tarjoamalla esimerkiksi neuvontaa, koulutusta kehittämisspalveluita sekä rahoitusta. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2020a)

Myös ELY-keskukset tarjosivat rahoitusavustusta muutoin elinkelpoisille yrityksille, jotka olivat kärsineet koronapandemian aiheuttamasta poikkeustilanteesta. Rahoitushaku alkoi huhtikuussa 2020 ja päättyi kesäkuun alussa. Rahoitus oli tarkoitettu tilapäisistä markkina- ja tuotantohäiriöistä kärsiville yrityksille, joissa

työskenteli hakemuksen jättöhetkellä enintään viisi henkilöä. Rahoitusavustusta sai joko tilanneanalyysin tekemiseen tai erilaisiin yritystoiminnan kehittämistoimenpiteisiin. Tilanneanalyysiin haettavaa avustusta sai korkeintaan 10000 euroa ja myönnettävä summa ei saanut ylittää 80% avustuksen perusteena olevista laskennallisista kustannuksista. Hyväksyttäviä kustannuksia olivat palkkakustannukset ja välilliset kustannukset esimerkiksi työnantajamaksut. Kehittämistoimenpiteisiin haettavaa avustusta sai korkeintaan 100 000 euroa ja myönnettävä summa ei saanut ylittää 80 % avustuksen perusteena olevista hyväksyttävistä kustannuksista. Tässä avustuksessa hyväksyttäviä kustannuksia olivat palkat, asiantuntijoiden korvaukset, tuotteiden kehittämiseen liittyvät raaka-aineet sekä välilliset kustannukset. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2020b)

ELY-keskusten myöntämää rahoitusavustusta haettiin yhteensä 33 122 hakemuksella ja avustuksia jaettiin 331 miljoonan euron edestä kaikilta toimialoilta. Muutama kotimainen festivaali sai rahoitusta joko tilanneanalyysin tekoon tai kehittämistoimenpiteisiin. Näitä olivat muun muassa Kuopiorock Kuopiossa, Runnirock Iisalmessa, Vallifest Helsingissä sekä Simerock Rovaniemellä. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2020b)

5 LAKIMUUTOKSET JA HELPOTUKSET

Tässä kappaleessa käsitellään muita koronapandemian aikana tehtyjä valtakunnallisia tukitoimia ja helpotuksia, joista musiikkifestivaaliorganisaatiotkin ovat hyötäneet.

5.1 Verohelpotukset

Verottaja tarjosi koronakriisin vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa oleville yrityksille maksujärjestelyä. Tämä tarkoitti sitä, että yritys joka ei pysty maksamaan verojaan määräajassa, voi hakeutua maksujärjestelyyn. Verohallinto ei lähettänyt maksujärjestelyyn kuuluvia veroja ulosottoon. Voimassa olevan maksujärjestelyn aikana yritystä ei poistettu ennakkoperintärekisteristä, eikä maksujärjestelyyn sisältyvää verovelkaa julkaistu verovelkarekisterissä tai protestilistalla. Maksujärjestelyyn pystyi hakeutumaan, mikäli maksuvaikeudet olivat tilapäisiä, aiemmat Verohallinnon kanssa tekemät maksujärjestelyn verot olivat maksettu,

veroja ei ollut ulosotossa sekä, että yritys on antanut kaikki veroilmoitukset sekä tulorekisteriin annettavat palkkatietoilmoitukset ja työnantajan erillisilmoitukset. Maksujärjestely oli haettavissa 25.3.-31.8.2020 välisenä aikana. (Verohallinto 2020a)

Yrityksillä oli myös mahdollisuus hakea jo maksettua arvonlisäveroa takaisin. Tämä tarkoitti sitä, että tammi- helmi- ja maaliskuussa 2020 maksettua arvonlisäveroa pysyi hakemaan takaisin 31.8.2020 mennessä maksujärjestelypyynnöllä. Maksujärjestelyn kautta yritys sitoutui maksamaan palautetut arvonlisäverot takaisin Verohallinnolle myöhemmin. (Verohallinto 2020b)

Ennakkoveroja pystyi tarvittaessa muuttamaan. Ennakkoverolla eli ennakolla tarkoitetaan veroa, jonka yritys maksaa tuloksestaan ja se määräytyy aina edellisvuoden tuloksen perusteella. Koronaviruspandemian aikana yritykset pystyivät muuttamaan ennakkoveroan omalla ilmoituksella ilman välitilinpäätöstä tai muita kirjallisia selvityksiä tarvittaessa useamman kerran vuodessa. Myös ennakkoveron maksukuukausiin pystyi hakemaan muutosta. (Verohallinto 2020c)

5.2 Työlainsäädännön muutokset

Työmarkkinakeskusjärjestöt ja Suomen hallitus sopivat maaliskuussa 2020 koronakriisiä koskevista väliaikaisista muutoksista työlainsäädäntöön. Muutokset tulivat voimaan 1.4.2020 ja alustavasti niiden oli tarkoitus olla voimassa kesäkuun loppuun saakka. Pitkittänyt tautitilanne johti kuitenkin siihen, että muutosten voimassaoloaika pidennettiin vuoden 2020 loppuun. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2020)

Yksi lakimuutoksista on nopeutettu lomautusprosessi. Mikäli yritys kuuluu yhteistoimintaneuvottelulain piiriin, tulee sen antaa yt-neuvotteluesitys työntekijöilleen viimeistään viisi päivää ennen neuvotteluiden alkamista. Kun neuvotteluesitysaika on päättynyt, tulee yt-neuvotteluja käydä viiden päivän ajan entisen 14 päivän tai kuuden viikon sijaan. Lomautusilmoitus tulee antaa työntekijöille viisi päivää ennen lomautuksen alkamista, joka ennen muutosta oli 14 päivää. Yritykset, jotka kuuluvat yt-lain piiriin, voivat tehdä lomautuspäätöksiä myös ilman yhteistoimintaneuvotteluja, mikäli yrityksen tuotanto- tai palvelutoiminnalle tai yrityksen taloudelle vahinkoa aiheuttavat erityisen painavat syyt, joita ei ole voitu

tietää ennakolta, ovat yt-neuvottelujen esteenä. Työmarkkinajärjestöt ovat yhtä mieltä siitä, että tällainen poikkeustilanne syntyy, kun koronavirus aiheuttaa äkillisen ja voimakkaan heikkenemisen yrityksen tuotteiden tai palveluiden kysynnässä, ja tämän seurauksena yritykselle tulee tarve lomauttaa merkittävä osa yrityksen työntekijöistä. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2020)

Myös yrityksille, jotka eivät kuulu yt-lain piiriin eli joissa työskentelee alle 20 henkeä, säädettiin muutos koskien lomautuksia. Ilmoitus lomautuksen alkamisesta tulee antaa entisen 14 päivän sijaan vain viisi päivää ennen lomautusta. (mt.)

Väliaikaisten lakimuutosten myötä määräaikaisen työntekijän lomautuksesta tuli mahdollista samassa laajuudessa, kuin vakituisen työntekijän. Määräaikaisen työntekijän lomauttaminen on siis lain mukaan mahdollista, jos työnantajalla on taloudellinen tai tuotannollinen peruste työsopimuksen irtisanomiseen. Lomauttaminen on mahdollista myös, jos työnantajan edellytykset tarjota työtä ovat vähentyneet tilapäisesti eikä työnantaja voi järjestää työntekijälle muuta sopivaa työtä tai työnantajan tarpeita vastaavaa koulutusta. (mt.)

Muutokset mahdollistavat työntekijän työsopimuksen purkamisen koeajalla myös taloudellisella tai tuotannollisella perusteella. Tämä tarkoittaa siis sitä, että työnantajan edellytykset tarjota työtä työntekijälle ovat vähentyneet olennaisesti ja pysyvästi. Oikeutta koeaikapurkuun ei lain mukaan kuitenkaan ole, jos työntekijä on sijoitettavissa tai koulutettavissa toisiin tehtäviin. (mt.)

Irtisanotun takaisinottovelvollisuutta pidennettiin yhdeksään kuukauteen. Jos työntekijä on irtisanottu tuotannollisiin ja taloudellisiin syihin vedoten ja työnantaja tarvitsee työvoimaa samankaltaisiin tehtäviin yhdeksän kuukauden sisällä, on hänen tarjottava niitä irtisanotulle työntekijälle. Ennen väliaikaista muutosta takaisinottovelvollisuus oli voimassa neljä tai kuusi kuukautta. (mt.)

5.3 Konkurssilain muutos

Eduskunta hyväksyi 28.4.2020 konkurssilakia koskevan väliaikaisen muutoksen, joka rajoittaa velallisen asettamista konkurssiin velkojan hakemuksesta. Väliaikainen muutos säädettiin siksi, että haluttiin estää vain koronan vuoksi taloudelliseen ahdinkoon joutuneiden yritysten konkurssi. Velallista ei siis oletettaisi maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että hän ei ole viikon kuluessa velkojan

maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa. Väliaikainen konkurssilain muutos oli voimassa lokakuun 2020 loppuun. (Eduskunta 2020b)

5.4 Kuntien tukitoimet

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti verkkokyselyn kunnille toukokuun 2020 aikana, jossa pyrittiin selvittämään koronaviruspandemian vaikutuksia kuntien kulttuuritoimintaan. Kyselyssä haluttiin kartoittaa myös sitä, minkälaisia helpotuksia kunnat ovat tarjonneet taide- ja kulttuuritoimijoilleen.

Suurin osa kunnista antoi vuokrahelpotuksia alueensa taide- ja kulttuuritoimijoille. Jopa 94 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista ei perinyt taide- ja kulttuuritoimijoille jo myönnettyjä avustuksia takaisin. Noin 70 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista oli myös antanut toimijoilleen lisäavustuksia koronaviruspandemian aiheuttaman tilanteen helpottamiseksi. (Valtioneuvosto 2020j)

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Käytimme opinnäytetyössämme tutkimusmenetelminä asiantuntijahaastatteluita sekä musiikkifestivaaliorganisaatioille suunnattua kyselytutkimusta. Asiantuntijahaastattelut toteutettiin avoimina haastatteluina, jotka ymmärretään laadulliseksi tutkimusmenetelmäksi. Kyselytutkimus sisälsi vakioituja kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja sekä avoimia vastauskenttiä. Näin ollen kyselylomake sisälsi sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusmenetelmiä. (KvantiMOTV 2010)

6.1 Haastattelut

Haastattelimme opinnäytetyötämme varten kahta festivaalientävän asiantuntijaa, sekä opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksista vastaavaa erityisasiantuntijaa elomarraskuun 2020 aikana. Tässä opinnäytetyössä festivaalientävän asiantuntijoina toimivat Finland Festivalin toiminnanjohtaja Kai Amberla sekä LiveFIN ry:n toiminnanjohtaja Jenna Lahtinen. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä kysymyksiimme vastasi asiantuntija Tiina-Kaisa Haanpää. Amberlan haastattelu toteutettiin käyntihaastatteluna, Lahtisen videopuheluna ja Haanpään sähköpostihaastatteluna.

6.2 Kyselytutkimus

Musiikkifestivaaliorganisaatioille suunnattu kyselytutkimus toteutettiin 27.10.-10.11.2020 välisenä aikana. Tutkimuksella selvitimme festivaaliorganisaatioiden kokemuksia koronapandemian aikana tarjolla olleista valtakunnallisista rahoitusavustuksista. Kyselyllä kartoitettiin organisaatioiden tietoisuutta avustuksista, mielipiteitä avustusten kriteereistä sekä myöntöperusteista ja näkemyksiä tämänhetkisestä valtionavustusjärjestelmästä. Festivaaliorganisaatioilta kysyttiin myös, minkälaisia muutoksia he joutuivat tekemään organisaation sisällä koronapandemian takia. Lisäksi vastaajia haastettiin pohtimaan, miten vastaavanlaiseen kriisitilanteeseen voisi tulevaisuudessa varautua.

Kyselytutkimus oli tyypiltään empiirinen poikkileikkaustutkimus, joka perustuu tutkimusaineiston keräämiseen valmiiksi jäsennetyllä lomakkeella (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2017, 16–17). Havaintoyksikköinä toimivat musiikkifestivaaliorganisaatiot.

Lomakkeessa festivaaliorganisaatioiden kokoluokkaa sekä liikevaihtoa tarkasteltiin suhdeasteikon avulla. Suhdeasteikolla mittaukset ovat reaalilukuja, joilla on absoluuttinen nollapiste (Nummenmaa, Holopainen & Pulkkinen 2017, 17–19). Vakituisten työntekijöiden määrää sekä tulonmenetyksiä pyydettiin arvioimaan avoimeen numerokenttään kokonaisluvuilla. Festivaaliorganisaatioiden kokemuksia korona-avustusten riittävydestä, kriteerien oikeidenmukaisuudesta sekä jakautumisen reiluudesta kartoitettiin erilaisten väittämien avulla, joita oli mahdollista sanallisesti perustella. Väittämiin oli viisi eri vastausvaihtoehtoa. Se, millaisia muutoksia organisaatiot olivat joutuneet koronan vuoksi tekemään, mihin he aikovat saatuja avustuksia käyttää, ja kuinka koronan kaltaisiin kriisitilanteisiin voisi tulevaisuudessa varautua, kysyttiin avoimilla kysymyksillä. Myös vastaajien ajatuksia ja kokemuksia nykyisestä valtionavustusjärjestelmästä kartoitettiin avoimen kysymyksen avulla.

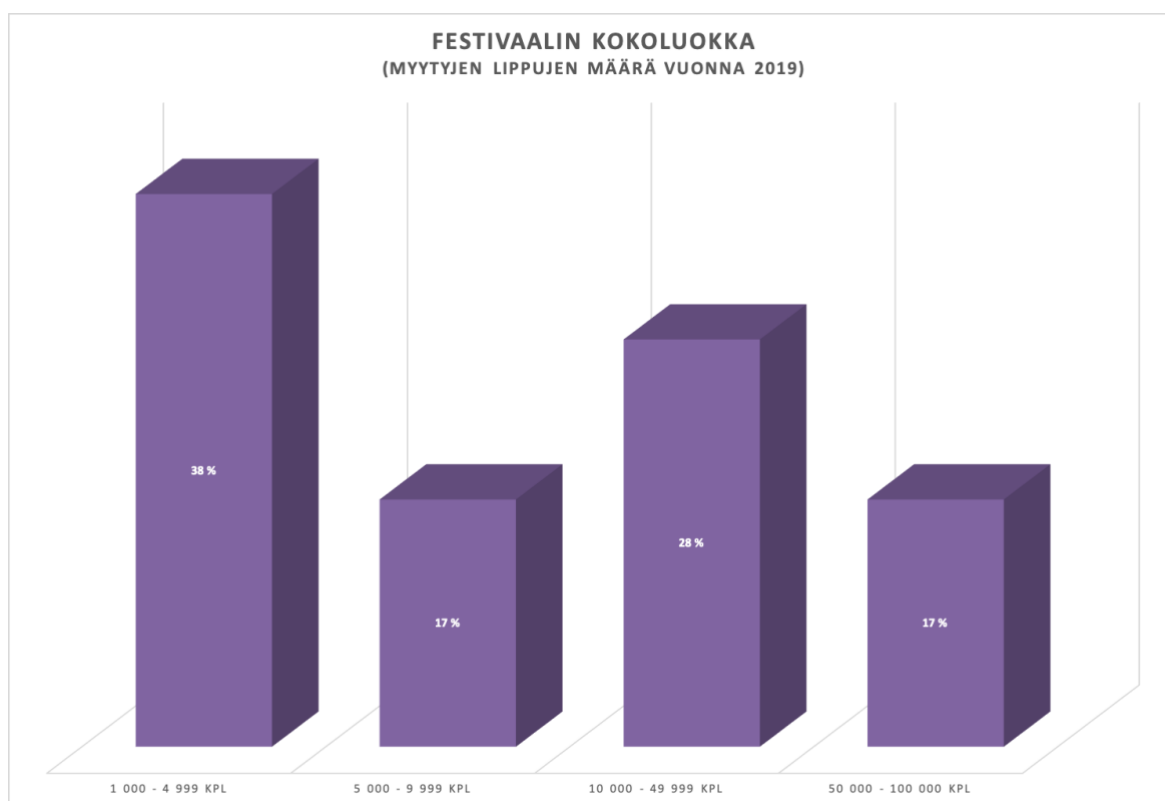
Organisaatioiden perustiedot, kuten kokoluokka, liikevaihtoluokka, vakituisten työntekijöiden määrä ja koronan vuoksi menetetyt tulot ovat määrällistä eli kvantitatiivista aineistoa. Myös avustuksia koskevat väittämät ovat määrällistä aineistoa. Avointen kysymysten sanalliset vastaukset ovat taas laadullista aineistoa.

Pyrimme kuitenkin muuttamaan laadullista aineistoa määrällisempään muotoon esimerkiksi poimimalla samankaltaisuuksia organisaatioiden vastauksista.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselytutkimus lähetettiin 140 kotimaiselle musiikkifestivaaliorganisaatiolle. Edustettuna oli festivaaleja kaikista eri musiikkigenreistä. Kyselyyn vastasi 30 festivaaliorganisaatiota, joten vastausprosentti oli 21 %.

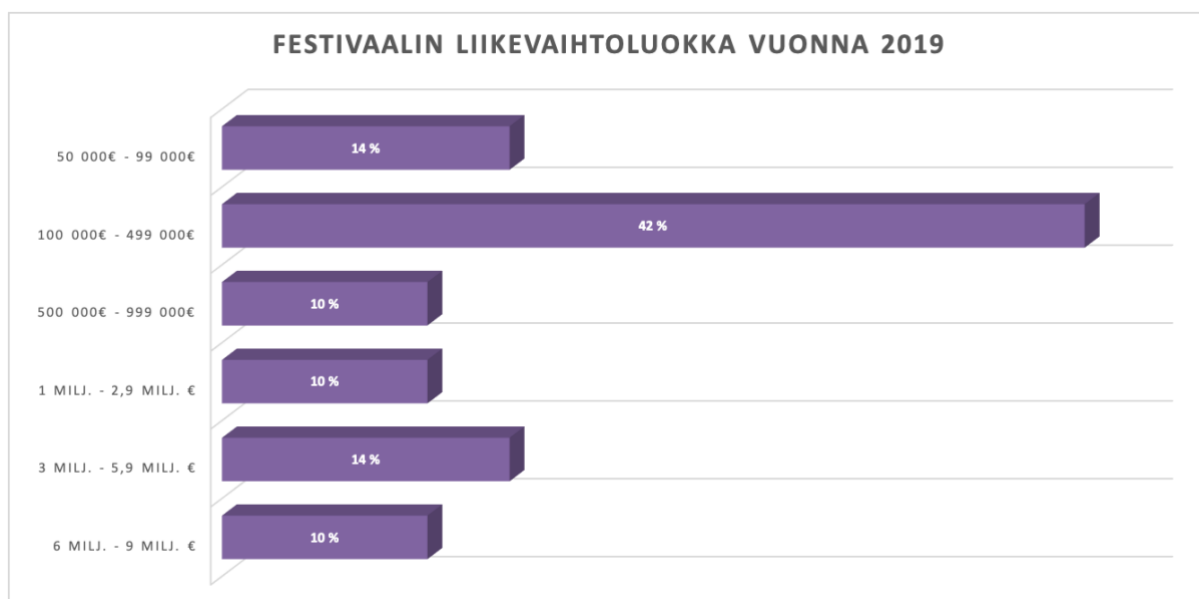
7.1 Taustatiedot

Kaavio 1. Festivaalin kokoluokka (myytyjä lippuja vuonna 2019)

Suurin osa vastaajista (38 %) oli pienen kokoluokan festivaaleja. Tässä kyselytutkimuksessa pieneksi kokoluokaksi luokiteltiin festivaalit, jotka olivat myyneet tapahtumaansa vuonna 2019 1 000–4 999 lippua. Seuraavaksi eniten vastaajia (28 %) oli toiseksi suurimmasta kokoluokasta eli niistä, jotka olivat vuonna 2019 myyneet tapahtumaansa 10 000–49 999 lippua. Suurimman kokoluokan

(50 000–100 000) ja toiseksi pienimmän kokoluokan (5 000–9 999) vastausprosentit menivät tasan (17 %).

Kaavio 2. Festivaalin liikevaihtoluokka 2019.

Kyselytutkimukseen vastanneista 42 prosenttia edusti liikevaihtoluokaltaan 100 000–499 999 euron luokkaa. Tämä oli kyselytutkimuksessamme liikevaihtoluokista toiseksi pienin. Muiden liikevaihtoluokkien välillä vastausprosentit jakautuivat melko tasaisesti.

Kyselyyn vastanneiden festivaalien tulomenestysten keskiarvo oli noin 1,4 miljoonaa euroa. Organisaatioilla oli keskimäärin neljä vakituista työntekijää töissä.

7.2 Muutokset organisaatioiden sisällä

Vastaajia pyydettiin kertomaan koronapandemian aiheuttamista mahdollisista muutoksista organisaation sisällä. Kysymys sisälsi avoimen vastauskentän. Yleisimpiä muutoksia olivat päätapahtumaa koskevat peruutukset, henkilökunnan lomautukset ja muutokset rekrytoinnissa sekä vaihtoehtoiset toteutusmuodot.

Päätapahtuman peruuntuessa määräaikaiset työ- ja ostopalvelusuhteet keskeytettiin tai niitä ei tehty ollenkaan. Artistisopimukset, alihankinta- ja kumppanisopimukset purettiin. Yhteistyökumppaneiden kanssa käytiin neuvotteluja jo maksettujen ennakkomaksujen palauttamiseksi tai muuttamiseksi seuraavan vuoden tapahtumaan. Tapahtumatuotanto pidettiin niin sanotussa *on hold* -tilassa, sillä

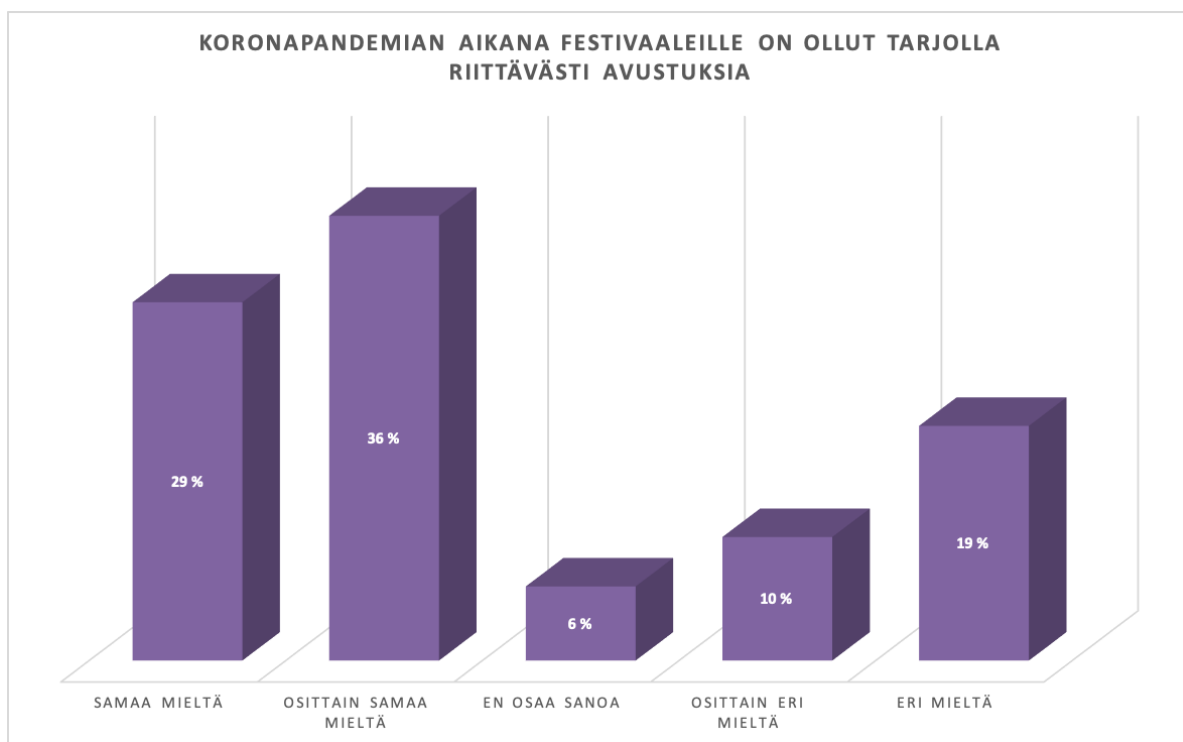
varmuutta rajoitusten kestosta ei ollut. Lainoihin haettiin lyhennysvapaata ja kiinteistöjen vuokrasta alennusta.

Vastaajista 45 prosenttia lomautti organisaationsa henkilökuntaa. Osa lomautti henkilökuntansa kokonaan ja osa vain projektityöntekijät.

Vastaajista 28 prosenttia toteutti tapahtumansa vaihtoehtoisella tavalla. Heistä 37,5 prosenttia järjesti virtuaalifestivaalin tai striimikonsertteja, 25 prosenttia järjesti festivaalin aiempaa pienimuotoisempana ja 37,5 prosenttia käytti näistä molempia toteutusmuotoja.

14 prosentille koronatilanne ei aiheuttanut muutoksia organisaation sisällä. Kaikilla organisaatioilla ei ole vakituisia työntekijöitä ja palkattua henkilökuntaa, joten lomautuksia ei tehty.

7.3 Avustusten riittävyys

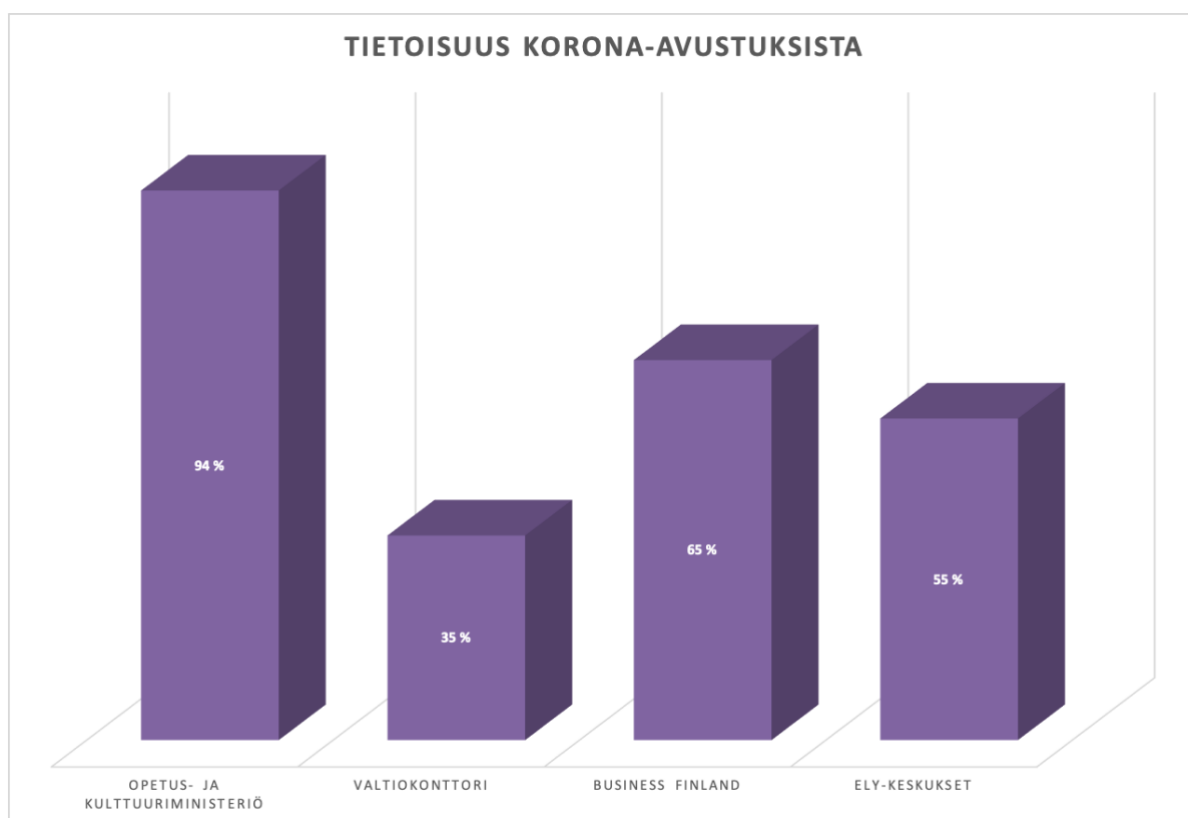
Kaavio 3. Koronapandemian aikana festivaaleille on ollut tarjolla riittävästi avustuksia.

Vastaajille esitettiin väittämä korona-avustusten tarjonnan riittävydestä: *Koronapandemian aika festivaaleille on ollut tarjolla riittävästi avustuksia.* Yhteensä 65 prosenttia vastaajista oli tyytyväisiä tarjottuihin korona-avustuksiin. 29

prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että avustuksia on ollut tarjolla riittävästi ja 36 prosenttia oli osittain samaa mieltä.

Vastaajista 29 prosenttia koki avustukset riittämättömiksi. Väitteen kanssa osittain eri mieltä vastaajista oli 10 prosenttia, ja täysin eri mieltä 19 prosenttia. 6 prosenttia vastaajista oli valinnut vaihtoehdoksi *En osaa sanoa*. Korona-avustusten tarjontaan oltiin pääosin tyytyväisiä ja tuet koettiin riittäviksi.

7.4 Tietoisuus avustuksista

Kaavio 4. Tietoisuus korona-avustuksista.

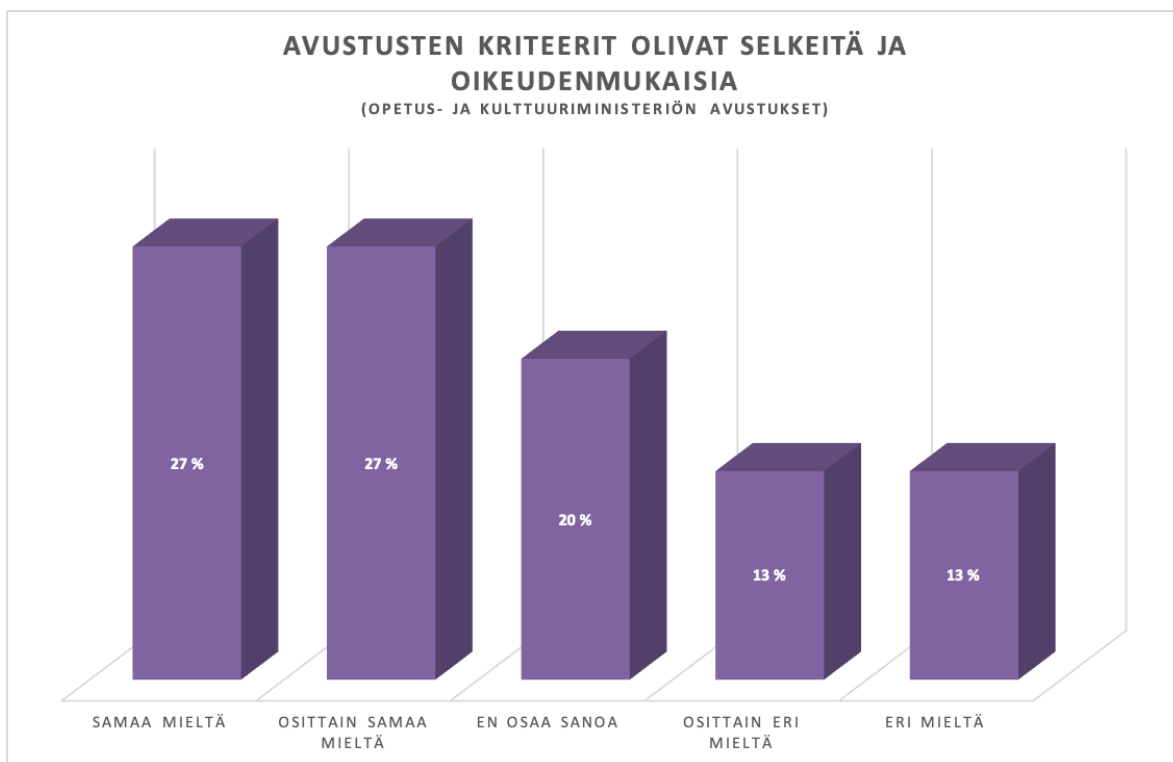
Vastaajia pyydettiin valitsemaan ne toimijat, joiden korona-avustuksista organisaatio oli tietoinen. Vaihtoehdot olivat opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtiokonttori, Business Finland ja ELY-keskukset.

Lähes kaikki (94 %) kyselyyn vastanneista oli tietoisia opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksista. Yli puolet vastaajista (65 %) oli tietoisia Business Finlandin kehittämisavustuksista. Tieto ELY-keskusten avustuksesta tavoitti 55 prosenttia vastaajista, ja Valtiokonttorin yritystuki 35 prosenttia.

7.5 Myöntöperusteiden ja kriteeristön arviointi

Vastaajia pyydettiin arvioimaan eri toimijoiden korona-avustusten kriteerejä ja myöntöperusteita. Vastaajille esitettiin väittämiä: *Avustusten kriteerit olivat selkeitä ja oikeudenmukaisia sekä Tukipäätökset tuntuivat reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti*. Vastausvaihtoehdot olivat *Samaa mieltä*, *Osittain samaa mieltä*, *En osaa sanoa*, *Osittain eri mieltä* ja *Täysin eri mieltä*. Jos vastaaja valitsi *Osittain eri mieltä* tai *Eri mieltä*, häntä pyydettiin perustelemaan valinta avoimella kysymyksellä.

7.5.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kaavio 5. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusten kriteeristö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tarjoamien avustusten kriteerit koettiin vastaajien keskuudessa pääosin selkeiksi ja oikeudenmukaisiksi. Yhteensä 54 prosenttia oli väittämästä *Avustusten kriteerit olivat selkeitä ja oikeudenmukaisia* samaa mieltä tai osittain samaa mieltä. 26 prosenttia oli eri mieltä tai osittain eri mieltä.

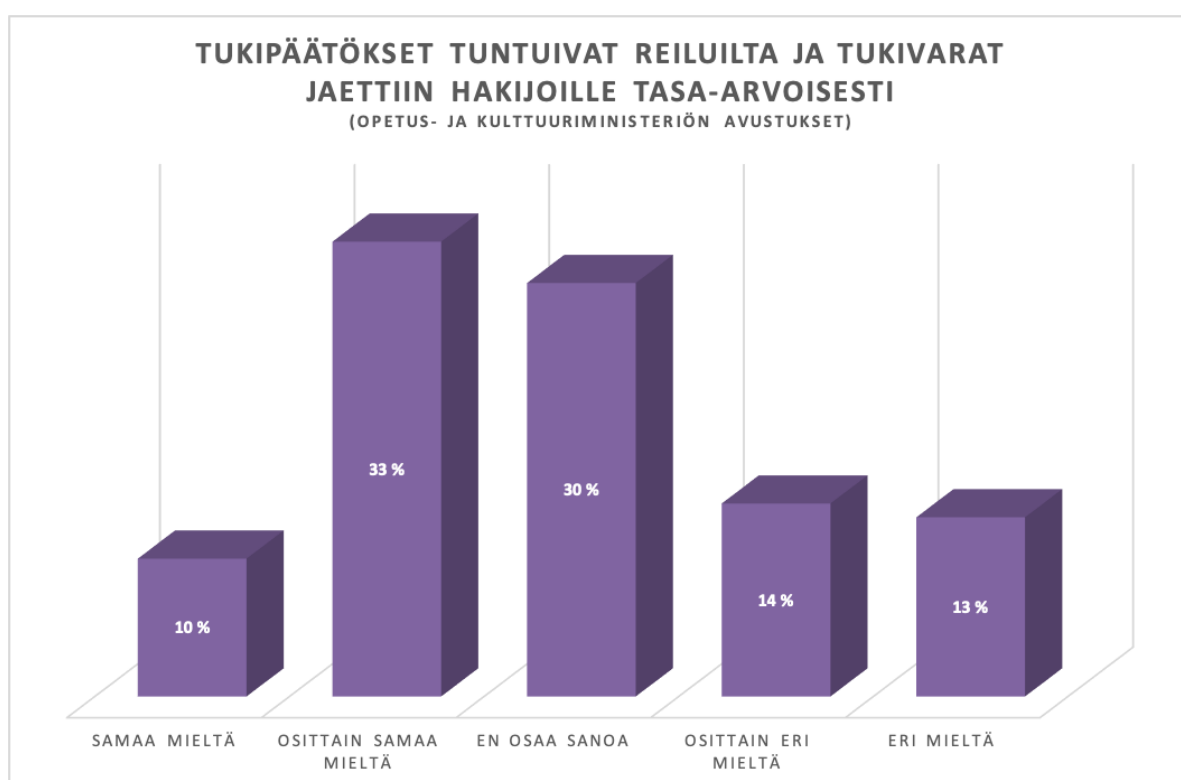
Avoimista vastauksista nousi esiin epäselvyyksiä siitä, mihin tarkoitukseen tuki oli suunnattu:

”Epäselvästi ilmaistu voiko hakea tukea pelkästään tappioihin, vai myös tapahtuman kehittämiseen.” (Kommentti 1)

”Olin siinä ymmärryksessä, että rahaa saa / kannattaa hakea vain - toteutuneisiin tappioihin; ei uuteen toimintaan.

- vain sen verran, mitä tappioista on jäämässä maksettavaksi; eli säästötoimenpiteet huomioiden

- vain jos se on välttämätöntä. Ts. jos yhtiön omistajilla on selkeästi mahdollisuus pääomittaa yhtiötä, tukea ei saa.” (Kommentti 2)

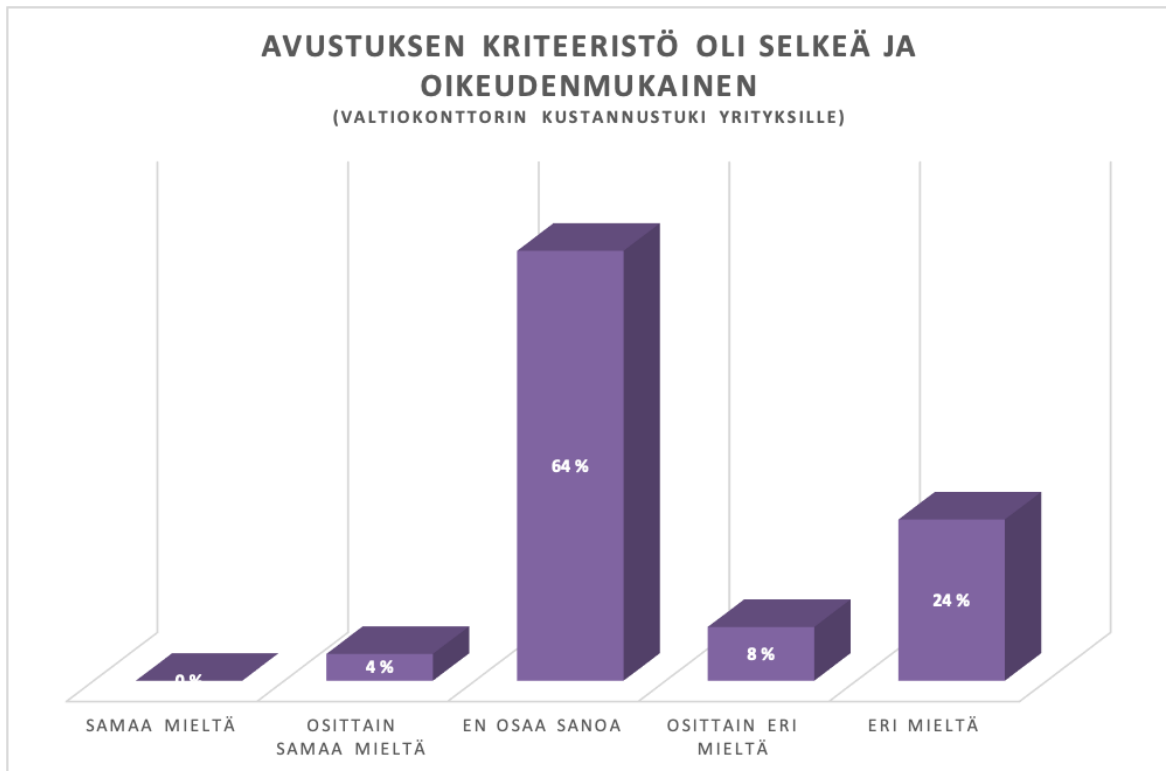
Kaavio 6. Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusten tukipäätökset.

Väittämästä *Tukipäätökset tuntuivat reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti* vastaajista 10 prosenttia oli samaa mieltä ja 33 prosenttia osittain samaa mieltä. Osittain eri mieltä 13 prosenttia ja eri mieltä 13 prosenttia. Vastaajista 30 prosenttia valitsi vaihtoehdon *en osaa sanoa*.

26 prosenttia vastaajista koki tukipäätökset epäreiluina. Perustelut olivat ristiriitaisia. Koettiin, että osakeyhtiön muodossa toimivat taloudellisesti vakaat ja suurikokoiset festivaalit saivat avustuksia enemmän kuin yhdistykset. Yksi vastaajista kuitenkin koki, että isot toimijat (festivaaliorganisaatiot) saivat huomattavasti

pienempää tukea kuin pienet vasta aloittaneet ”muuntautumiskykyisemmät” toimijat.

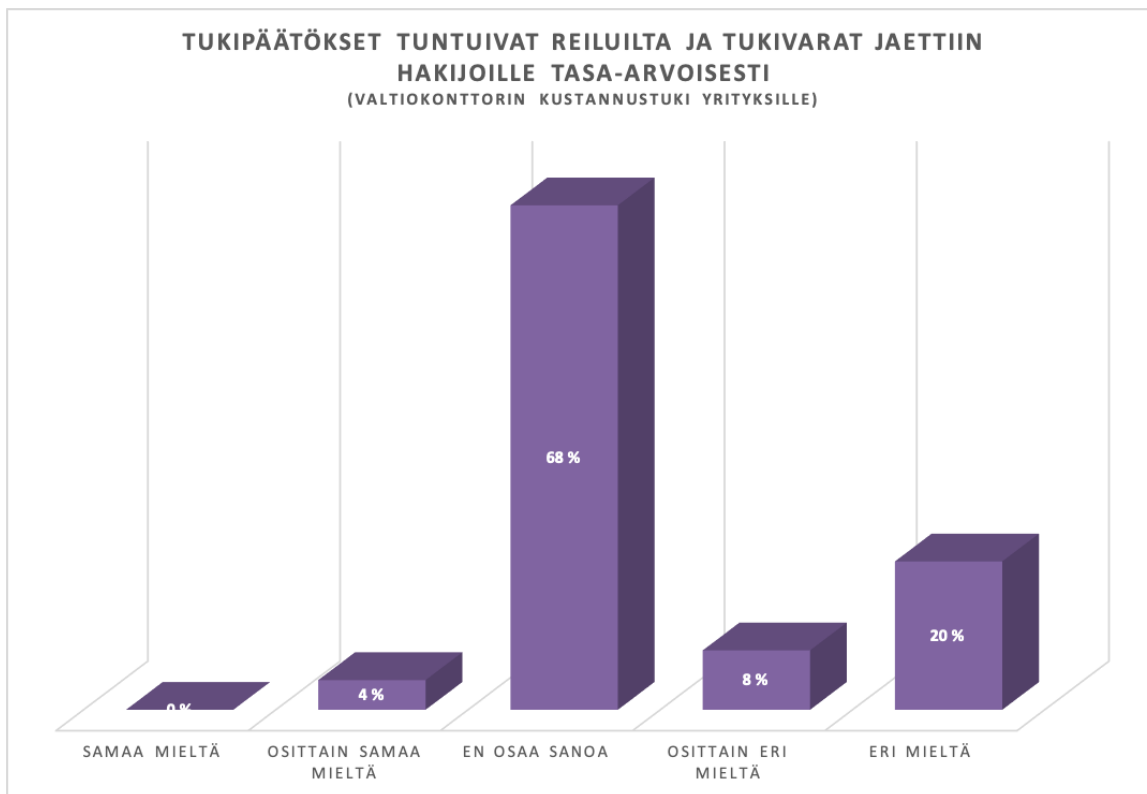
7.5.2 Valtiokonttorin kustannustuki

Kaavio 7. Valtiokonttorin kustannustuen kriteeristö.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan valtiokonttorin kustannustuen kriteerien ja myöntöperusteiden selkeyttä ja oikeudenmukaisuutta. Yksikään vastaajista ei kokenut kustannustuen kriteerejä sekä myöntöperusteita täysin selkeiksi ja oikeudenmukaisiksi. Suurin osa vastaajista (64 %) oli valinnut vaihtoehdon *En osaa sanoa*. Huomioitavaa on, että vastaajista 65 prosenttia ei ollut tietoisia Valtiokonttorin kustannustuesta (Kts. kaavio 4.). Näin ollen *En osaa sanoa* -vaihtoehdon suuri vastausprosentti voidaan katsoa johtuvan kustannustuen tavoittamattomuudesta. On myös mahdollista, ettei vastaaja ole halunnut ottaa väitteeseen kantaa.

Vastaajista 32 prosenttia koki kriteeristön ja myöntöperusteet jollakin tavalla epäselviksi ja epäoikeudenmukaisiksi. Koettiin, ettei tukea ollut osattu kohdistaa tapahtuma-alalle. Tukea lähinnä yrityksen kiinteisiin kuluihin, joita kyselyyn vastanneilla festivaaliorganisaatiolla oli vähän.

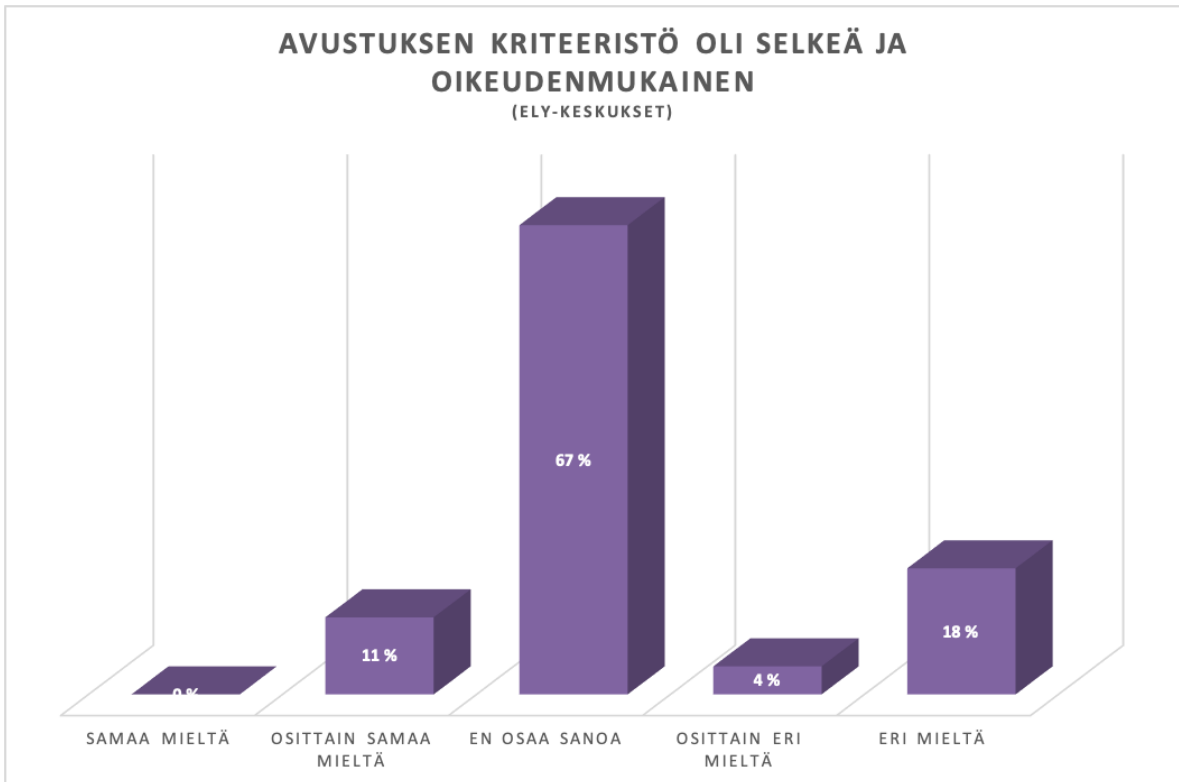

Kaavio 8. Valtiokonttorin kustannustuen tukipäätökset.

Valtiokonttorin kustannustuen tukipäätöksiin ei oltu vastaajien keskuudessa kovin tyytyväisiä. 28 prosenttia vastaajista koki tukipäätökset osittain tai kokonaan epäreiluisiksi ja epätasa-arvoisiksi. Suurimmalla osalla (68 %) ei ollut päätöksiin sanottavaa. Vain yksi vastaaja koki olevansa kysymyksen väittämän kanssa osittain samaa mieltä.

Erimielisyyttä perusteltiin sillä, että kustannustuen päätöksissä oli otettu huomioon vain muutamien kuukausien kustannuksia. Tämä koettiin ongelmalliseksi, sillä festivaalialalla kustannukset keskittyvät pääasiassa tapahtumakauden ympärille. Näin ollen monet tapahtuma-alan organisaatiot jäivät ilman tukea, sillä heille ei ollut syntynyt kustannuksia niinä kuukausina, joita Valtiokonttori päätöksissään tarkasteli. Myös keskittyminen kiinteisiin kuluihin sai tässäkin kohdassa kritiikkiä.

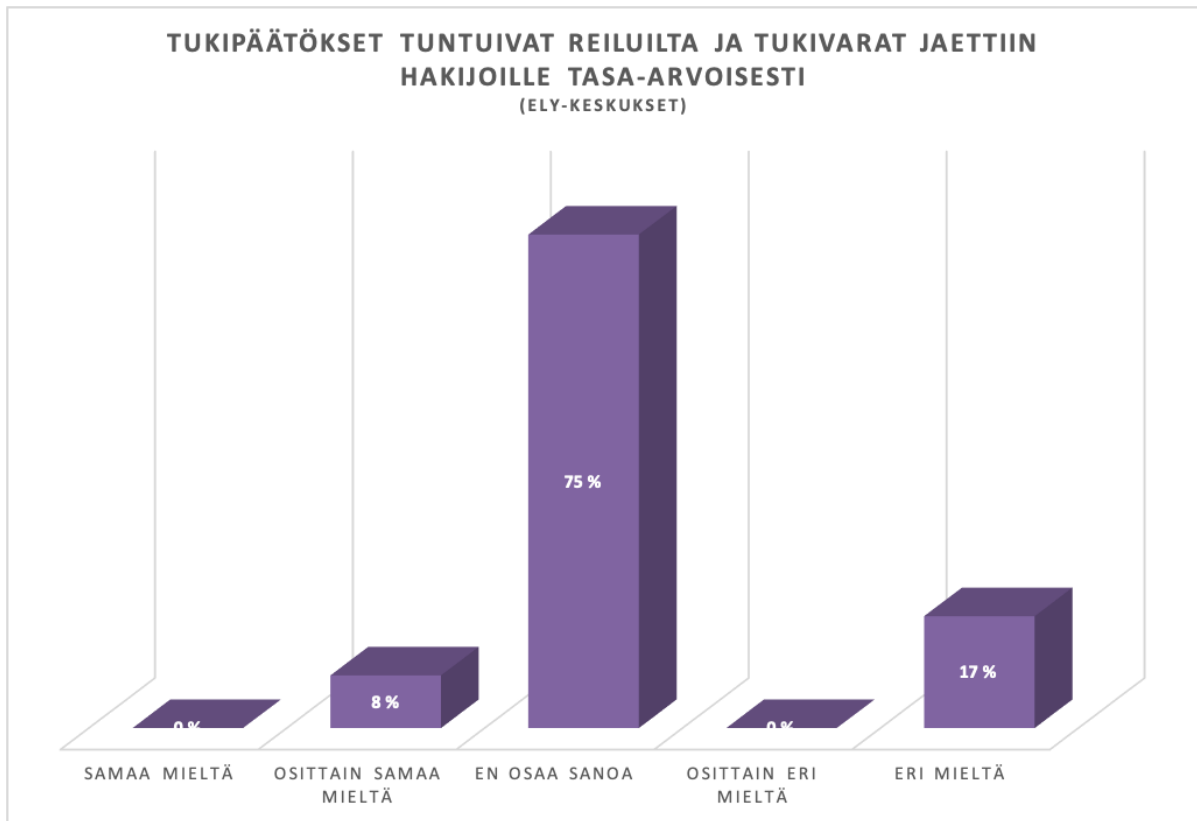
7.5.3 ELY-keskukset

Kaavio 9. ELY-keskusten avustuksen kriteeristö.

Yksikään vastaajista ei ollut väittämästä ”*Avustusten kriteerit olivat selkeitä ja oikeudenmukaisia*” täysin samaa mieltä. Osittain samaa mieltä oli 11 prosenttia, osittain eri mieltä 4 prosenttia ja eri mieltä 18 prosenttia. 67 prosenttia vastasi ”*en osaa sanoa*”. 45 prosenttia vastaajista ei ollut tietoisia ELY-keskusten avustuksista (kaavio x), joten tämä osaltaan vaikuttaa sen vaihtoehdon korkeaan vastausprosenttiin.

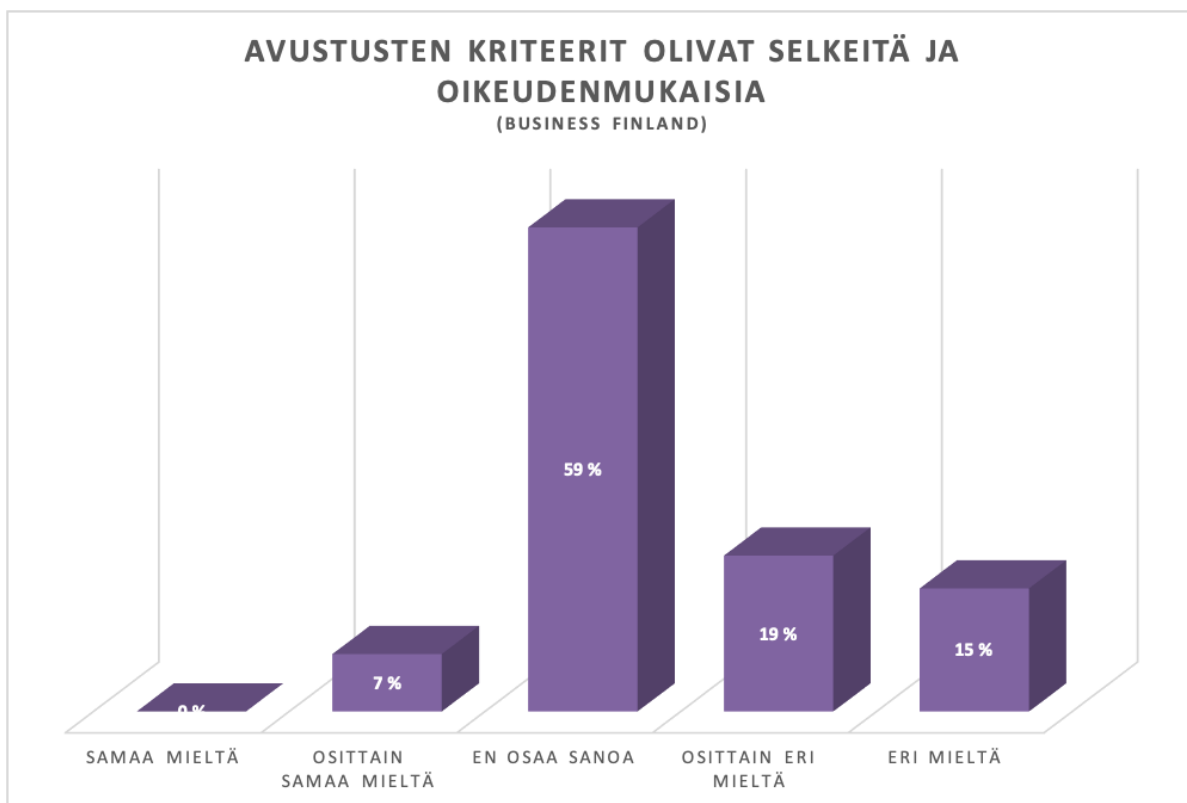
Vastaajista 22 prosenttia ei pitänyt kriteeristöä selkeänä tai oikeudenmukaisena. Avustukset oli suunnattu kehittämistoimenpiteisiin, kun tukea olisi kaivattu suoriin tulonmenetyksiin tai palkkamenoihin. Jos yhteisön omistajana oli kaupunki tai muu isompi yritys, avustuksen saaminen ei ollut mahdollista. Myös ”välittömään tuotantotarpeeseen” koettiin olevan haastavaa hakea tukea, sillä todelliset tappiot realisoituivat pitkän ajan kuluessa.

Kaavio 10. ELY-keskusten avustuksen tukipäätökset.

ELY-keskuksien tukipäätöksiä koskevaan väittämään ”*Tukipäätökset tuntuivat reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti*” vastattiin 75 prosenttisesti *en osaa sanoa*. 17 prosenttia vastaajista oli väittämästä eri mieltä, 8 prosenttia osittain samaa mieltä. *Samaa mieltä* tai *osittain eri mieltä* vastausprosentti oli 0.

7.5.4 Business Finland

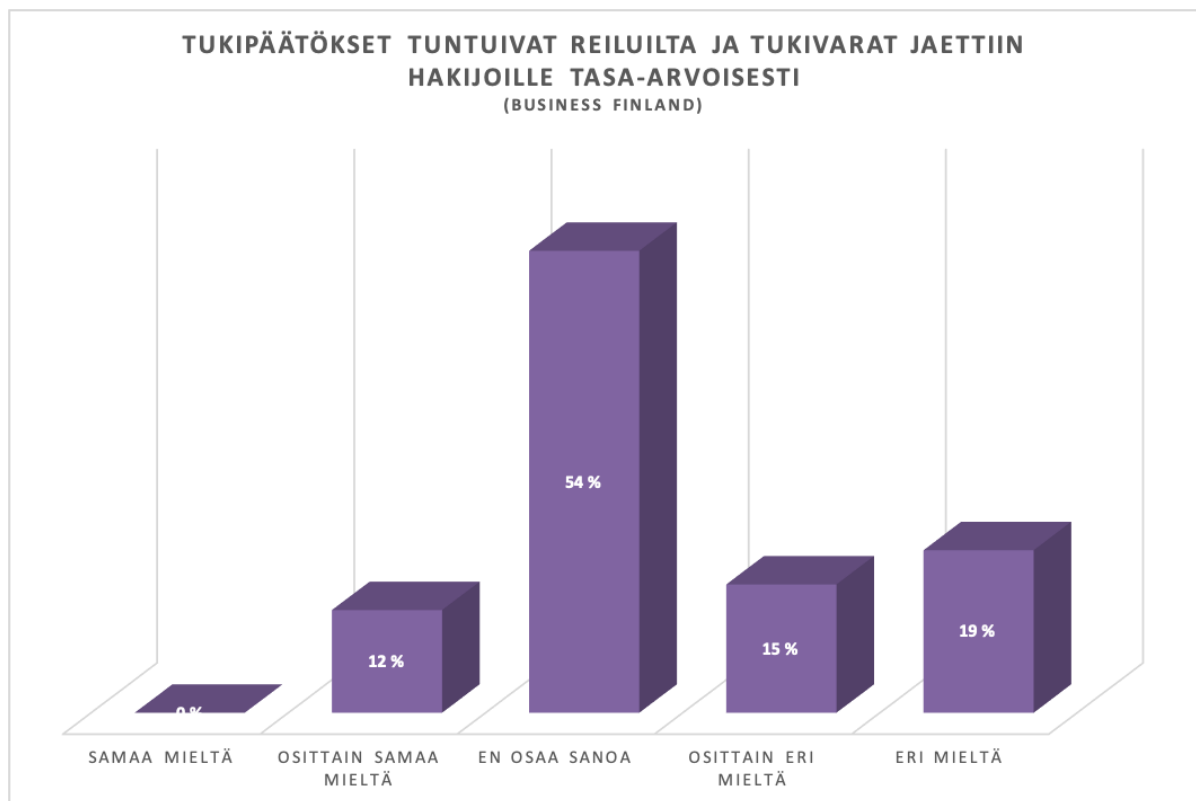
Kaavio 11. Business Finlandin avustusten kriteeristö.

Kolmasosa vastaajista ei ollut Business Finlandin kehittämisavustusten kriteereihin tyytyväisiä. Vastaajista 34 prosenttia oli osittain eri mieltä tai eri mieltä kehittämisavustuksia koskevan väitteen *Avustusten kriteerit olivat selkeitä ja oikeudenmukaisia* kanssa. Vastaajista 59 prosenttia oli valinnut *En osaa sanoa* -vaihtoehdon, jonka voidaan ajatella kuvaavan vastaajien halua ohittaa kysymyksen väittämä. Pyysimme festivaaliorganisaatioita vastaamaan vain niitä toimijoita koskeviin väitteisiin, joilta organisaatio oli hakenut tai saanut tukea. Näin ollen moni vastaaja saattoi luulla, että väittämiin on pakko vastata jotain, jotta voi siirtyä kyselyssä eteenpäin. Tämä on yksi mahdollinen syy sille, miksi vaihtoehdossa *En osaa sanoa* oli korkea vastausprosentti. Vain kaksi vastaajaa (7 %) kokien olevansa kysymyksen väittämän kanssa osittain samaa mieltä.

Avustukset saivat sanallista kritiikkiä juuri niiden kehittämisenäkökulmansa takia. Vastaajat kokivat, etteivät avustukset oikeasti tarjonneet apua koronan vuoksi kärsineille organisaatioille, sillä avustuksella ei saanut maksaa esimerkiksi vuokria ja

palkkoja. Kritiikkiä herätti myös se, että hakijan täytyi olla yritys. Näin ollen festivaaleja järjestävät yhdistykset jäivät kriteerien ulkopuolelle.

Vastaajista 34 prosenttia ei kokenut Business Finlandin kehittämisavustuksien tukipäätöksiä täysin reiluin ja tasa-arvoisin. Suurin osa vastaajista (54 %) oli valinnut väittämään *Tukipäätökset tuntuivat reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti* vaihtoehdon *En osaa sanoa*. Kolme vastaajaa (12 %) koki tukipäätökset osittain reiluiksi ja oikeudenmukaisiksi.

Kaavio 12. Business Finlandin tukipäätökset.

7.6 Avustusten käyttö

Festivaaliorganisaatioilta kysyttiin, mihin organisaatio käytti tai aikoo käyttää saatuja avustuksia. 79 prosenttia vastaajista oli saanut korona-avustusta ja 21 prosenttia eivät olleet saaneet, tai hakeneet avustuksia.

Avustuksia käytettiin toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen sekä välttämättömien kiinteiden kulujen maksamiseen, joita olivat toimitila-, hallinto- ja henkilöstökulut. Organisaatiot pyrkivät pitämään tavanomaisen toimintansa käynnissä, jotta vuoden

2021 festivaalia voidaan suunnitella täysiaikaisesti. Päämääränä oli pitää henkilöstö riittävästi määrin työllistettynä, jotta organisaation toiminta ei pysähdy.

Kehittämisyavustukset kohdistuivat vaihtoehtoisen tai uuden toimintatavan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tukea käytettiin striimauskuluihin, konserttien tuottamiseen, uuden toimintastrategian luomiseen, uusiin markkinointikeinoihin, tuotteistamiseen, esiintymispalkkioihin ja matkakuluihin. Rajatun yleisömäärän vuoksi lipputulot olivat huomattavasti pienemmät, joten avustuksia tarvittiin kompensoimaan siitä syntyvää tulonmenetystä.

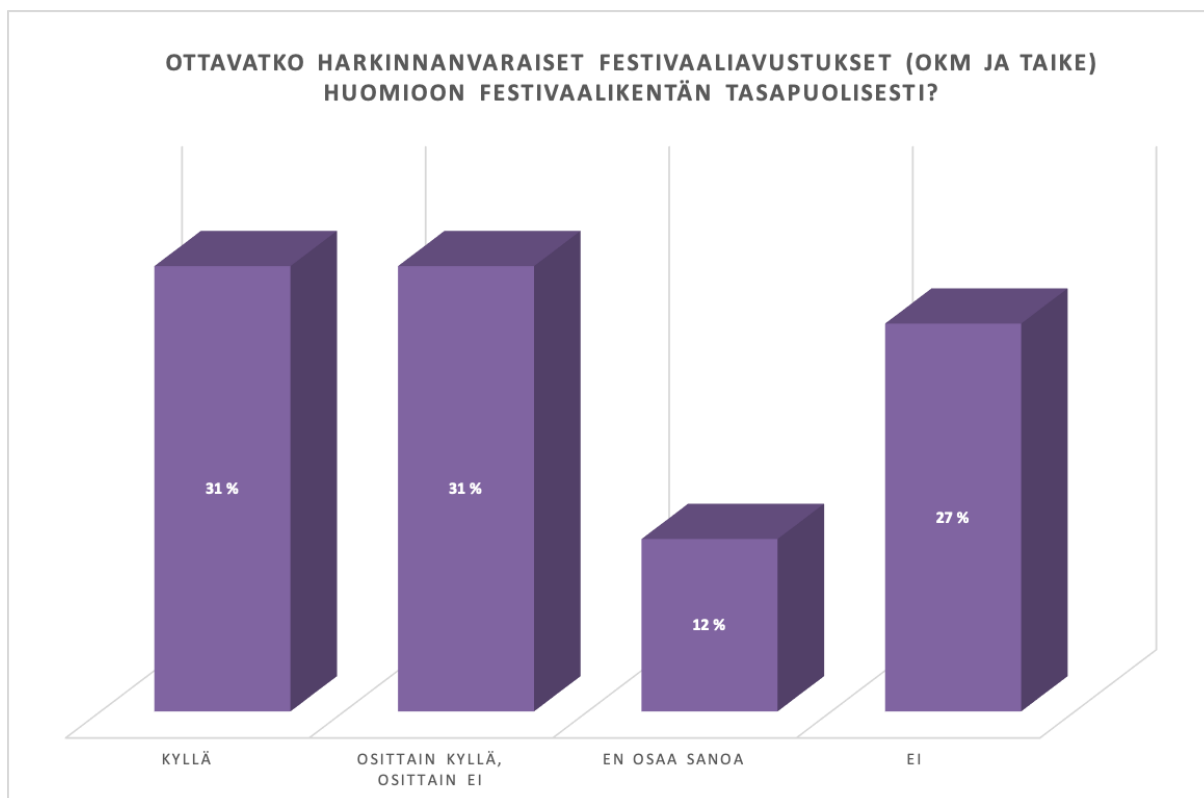
7.7 Kriisitilanteisiin varautuminen

Vastaajia haastettiin pohtimaan avoimella kysymyksellä, kuinka koronapandemian kaltaiseen kriisitilanteeseen, jossa tapahtumat perutaan kauttaaltaan, voisi tulevaisuudessa varautua. Vastaajista 75 prosenttia koki, että tilanteeseen on jollakin tavalla mahdollista varautua.

Omassa toiminnassaan vastaajat parantaisivat organisaation omavaraisuutta ja keräisivät puskurivarallisuutta, budjetoisivat tarkemmin, sijoittaisivat yrityksen varallisuutta, vakuuttaisivat toimintaansa sekä tekisivät sopimus- ja peruutusehdot jatkossa huolellisemmin. Myös vaihtoehtoisen toteutusmuodon, kuten virtuaalifestivaalin, suunnittelua päätapahtuman varalle kannatettiin. Yksi vastaajista pohti festivaaliohjelman julkaisuajankohdan muutosta. Siirtämällä julkaisuajankohtaa aikaisempaa myöhäisemmäksi voitaisiin olla varmempia siitä, että festivaali pystytään järjestämään, ja lipputuloja uskallettaisi kerätä turvallisemmin mielin. Eräs vastaaja suositti kehittämään muuta toimintaa päätapahtuman rinnalle.

Myös valtionavustuksissa, kriisiavustuksissa ja viranomaistoiminnassa oli vastaajien mielestä kehitettävää tulevaisuuden mahdollisia kriisitilanteita ajatellen. Kriisiavustusta suoriin tulomenetyksiin riippumatta organisaation kiinteistä kuluista olisi kaivattu. Viranomaisviestintä erilaisista tapahtumista koskevista rajoituksista olisi voinut olla selkeämpää ja tapahtua pidemmällä aikajänteellä. Sellaista valtionavustusta, jota festivaali ei tapahtuman peruuntuessa menetä, toivottiin.

7.8 Valtion vuosittaiset festivaaliavustukset

Kaavio 13. Valtion vuosittaiset festivaaliavustukset.

Kyselyssä selvitettiin myös festivaaliorganisaatioiden mielipiteitä harkinnanvaraisista vuosittain jaettavista festivaaliavustuksista. Vastaajilta kysyttiin *Mitä mieltä olet vuosittaisista valtion harkinnanvaraisista festivaaliavustuksista (OKM ja Taike)? Ottavatko ne mielestäsi huomioon festivaalikentän tasapuolisesti?*

31 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että vuosittaiset festivaaliavustukset huomioivat tasapuolisesti koko festivaalikentän. 27 prosenttia oli siitä täysin eri mieltä. 31 prosenttia koki avustusten huomioivan kentän osittain, osittain ei. 12 prosenttia vastaajista ei ottanut kysymykseen kantaa.

Valtionavustusjärjestelmä sai kritiikkiä arviointiperusteista ja sen ehtojen täyttymisestä. Koettiin, että festivaalin maine vaikuttaa tuen suuruuteen ja samat festivaalit saavat tukea vuodesta toiseen, vaikka avustuksen ehdoista (mm. kestävä kehitys, osallisuus, saavutettavuus, tasa-arvo) aletaan lipsua. Vastaajien mukaan omarahoitteiset, yksityisen sektorin tai uusia avauksia tekevät festivaalit jäävät valtionavustusten ulkopuolelle. Avustuksen kriteerinä on olla ammattimainen toimija, mutta ”ammattimaisuus on toteutettavissa melko varmalla ja ennustettavalla

rahoituksella.” Kaksi vastaajaa kertoi rahoituksensa vähentyneen osan hallinnoinnista siirtyessä Taiteen edistämiskeskukselle. Järjestelmää kuvailtiin ”sekavaksi” ja ”tiukaksi”.

31 prosenttia oli tyytyväisiä nykyiseen järjestelmään. Opetus- ja kulttuuriministeriötä kiitettiin huolenpidosta ”omiaan” kohtaan. Vastauksissa korostettiin, että apurahojen tai avustuksen jaossa aina joku jää ulkopuolelle, ja on haastavaa arvioida tasapuolisuuden toteutumista näkemättä muiden toimijoiden hakemuksia.

8 POHDINTAA JA KEHITYSEHDOTUKSIA

Koronavirus aiheutti festivaaliorganisaatioille kriisin, johon kukaan ei osannut varautua eikä aikaisemmin opituista ongelmanratkaisutavoista ollut apua. Kriisi toi esiin toimialan kuolleet kulmat, joita kehittämällä vastaavanlaisista tilanteista voi olla tulevaisuudessa helpompi selvitä.

Festivaaliorganisaatioiden kaikki toiminta tähtää pääasiassa kerran vuodessa järjestettävään tapahtumaan. Organisaatioissa työskentelee vähän vakituisia työntekijöitä, mutta ala työllistää vuosittain valtavan määrän ihmisiä. Lahtisen (2020) mukaan viime kesän rytmimusiikkifestivaaleilla työskenteli noin 32 000 ihmistä. Usein työsopimukset solmitaan kausi- tai projektiluontoisiksi. Tapahtuman kertaluontoisuus tekee myös organisaatioiden tuloperiaatteesta poikkeuksellisen. Rahaa ei virtaa organisaation kassaan tasaisesti ympäri vuoden, vaan tulot ja menot kohdistuvat pääasiassa tapahtumakauden ympärille. Kaikki festivaalit eivät ole yrityksiä, vaan monen kotimaisen festivaalin takana on yhdistys.

Nämä kaikki tekijät tekevät festivaaleista poikkeuksellisen toimijan niin taide- ja kulttuuri- kuin liiketoiminnan kentällä. Festivaaliorganisaatioille teettämämme kyselytutkimus todisti, että joidenkin rahoitusavustusten kriteereissä oli sellaisia ehtoja, jotka estivät festivaaliorganisaatioita saamasta tukea.

Business Finlandin ja ELY-keskusten avustukset olivat tarkoitettu yrityksille. Järjestöpohjaiset festivaaliorganisaatiot eivät voineet niitä edes hakea. Molemmissa avustuksissa oli kehittämisenäkökulma, joskin ELY-keskuksilta oli mahdollista saada avustusta myös tilanneanalyysin tekoon. Kehittämisenäkökulma on haasteellinen siinä vaiheessa, kun festivaaliorganisaation normaalitoiminta on pysähtynyt. Jos henkilökuntaa on kulujen minimoimiseksi jouduttu lomauttamaan, kuka on silloin

kehittämässä uutta? Toisaalta kehittämisavustukset tarjosivat mahdollisuuden laajentaa omaa liiketoimintaa ja kokeilla jotakin tavallisesta poikkeavaa.

Tulevaisuuden mahdollisia kriisirahoitusavustuksia ajattelen, olisi tärkeää ottaa huomioon eri toimialat ja alakohtaiset erityispiirteet. Mikäli kriteerien muokkaaminen sellaisiksi, että ne ottaisivat kaikki alat tasapuolisesti huomioon, on mahdotonta, voisivat toimijat jakaa avustusvarallisuutta eri hakuihin. Erilliset haut mahdollistaisivat kriteeristön kohdistamisen kullekin toimialalle sopivaksi.

Organisaatiot voivat itse edesauttaa selviämistä omavaraisuutta parantamalla. Kun kassassa on enemmän rahaa, on helpompi selvitä vaikeiden aikojen yli.

Omavaraisuudessa on kuitenkin haasteensa, sillä mitä parempi puskuri organisaatiolla on, sitä heikommin sitä tuetaan apurahojen muodossa. Kaikille musiikkifestivaaleille puskurin kerääminen ei myöskään ole mahdollista.

Myös sopimus- ja peruutusehtoihin on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Huollella tehdyt sopimukset helpottavat purkamista pakon edessä ja säästävät organisaatioita mahdollisilta ylimääräisiltä kuluilta.

Erilaisia suunnitelmia päätapahtuman rinnalle tai varalle kannattaa tehdä. Näin ollen toimintaa on mahdollista jollakin tavalla jatkaa, vaikka päätapahtuma jouduttaisiinkin perumaan.

Tutkimustuloksista ilmeni, että järjestöpohjaiset organisaatiot olivat jokseenkin tuhtuneita osakeyhtiöiden saamista suurista tukisummista, kun taas yritys- ja kaupallinen puoli kritisoi sitä, miten valtionavustusjärjestelmästä on jätetty osakeyhtiöt ja pienet festivaalit sen ulkopuolelle. Festivaalit, jotka saivat pitää vuoden 2020 tapahtumalle tarkoitetun toiminta-avustuksen ja saivat lisäksi siihen päälle opetus- ja kulttuuriministeriöltä korona-avustusta, ovat taloudellisesti paremmassa asemassa kuin pienemmät, yksityisellä puolella toimivat festivaalit. Onko havaittavissa hienovaraista kahtiajakaisuutta ei-kaupallisten ja kaupallisten festivaalien välillä?

LiveFIN ry:n teettämän toimialatutkimuksen (2020) mukaan pienempien festivaalien osuus tulee kasvamaan ja uusia tapahtumia tulee vanhojen tilalle. Niiden järjestämiseen kaivataan vetoapua alalle soveltuvasta julkisesta tuesta. (LiveFINb 2020) Ehkä festivaalien valtionavustusjärjestelmää olisi syytä päivittää pian

sellaiseksi, joka vastaa muuttuvan kentän tarpeita. Liikehdintää on tapahtunut ministeriötasolla, vaikkakaan motivaationa ei suoranaisesti ole ollut festivaalientarpeet.

Valtionvarainministeriö asetti viisivuotisen hankkeen maaliskuussa 2019 kehittämään valtionavustusten suuntaamista, hakemista, myöntämistä, seuranta ja arviointia. Yhtenä tavoitteena on lisätä valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta. Avustusprosessit ja niiden toimintamallit ovat erilaisia hallinnonalojen kesken, osin perusteettomastikin.

”Valtionavustustoiminnan kehittämiseksi on suuri tarve. Yhteiskunnallisten ilmiöiden monimutkaisuus ja poikkihallinnollisuus edellyttävät yli sektorirajojen ulottuvaa tiiviimpää yhteistoimintaa valtionavustusten kohdentamisessa.” (Valtiovarainministeriö 2019)

Hankkeen esiselvityksen ohjausryhmä esitti vuonna 2017 valtionvarainministeriölle toivomuksen käynnistää myös toinen hanke, jolla selkeytettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin valtionavustustoimintaa koskevia säädöksiä sekä valtion talousarvion rakennetta avustuksia koskevilta osilta. Lisäksi ehdotettiin, että perustetaan verkosto, joka kehittää yhdenmukaisia menettelytapoja ja uusien innovatiivisten avustusmuotojen kokeilua. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017)

Syyskuussa 2019 opetus- ja kulttuuriministeriö antoi toimeksiannon Antti Huntukselle laatia selvitys uuden luovia aloja ja kulttuuritoimintaa tukevan rahaston perustamisesta, vahvistamaan julkisen ja yksityisen rahoituksen vuoropuhelua. Tarve kulttuurin lisärahoituslähteistä on noussut esille keskusteluissa taidetta ja kulttuuria tukevien säätiöiden ja julkisten rahoittajaviranomaisten kanssa. Selvityksen mukaan tulisi perustaa säätiö, jonka alkupääoma muodostuisi vastinrahoitusperiaatteella julkisista ja yksityisistä sijoituksista. Sen tarkoituksena olisi tunnistaa ja tukea luovien alojen ja kulttuurin rahoitusjärjestelmän kehittämistarpeita. Säätiö myöntäisi suoraa tukea toimialalleen harkinnanvaraisin avustuksin. (Huntus 2020) Rahasto ei kuitenkaan toimisi kuten perinteiset apurahasäätiöt, joilla pääoman tuotot jaetaan harkinnanvaraisena tukena hakemusten perusteella.

”Rahasto voi sen sijaan toimia alustana, jossa uusista kulttuurihankkeista sovitaan aietasolla ja rahoituspäätökset tehdään tämän jälkeen säätiön sidosryhmien omissa hallintoelimissä. Säätiön toimitusjohtaja tai hallituksen jäsenet voivat tuoda uudet hankkeet

säätiön hallituksen käsittelyyn. Aloitteet voivat tulla joko toimijakentältä, säätiön perustajilta tai tärkeimmiltä sidosryhmiltä.” (mt., 31).

Vaikka julkiset avustukset muodostavat vain osan festivaalin tuloista, ovat ne silti lukuisille organisaatioille tärkeä toiminnan mahdollistaja. Valtionavustusjärjestelmää kehittämällä ja uusia rahoituslähteitä perustamalla tuen saajien piiriä voidaan monipuolistaa. Sen lisäksi, että kulttuurin tukeminen vahvistaa festivaalientänen kirjoo ja tarjontaa, edesauttaa se myös organisaatioita pysymään elinkelpoisena koronan kaltaisissa kriisitilanteissa.

Kaiken kaikkiaan on hyvin haastavaa arvioida avustuspolitiikan oikeellisuutta ja tasapuolisuutta, sillä pelkästään festivaalientänen sisällä toimijuuden muodot ja taloudet poikkeavat toisistaan. On tärkeä ymmärtää, etteivät harkinnanvaraiset avustukset voi koskaan tavoittaa kaikkia halukkaita.

8.1 Arvio työn onnistumisesta

Kyselytutkimus lähetettiin 140 musiikkifestivaaliorganisaatiolle. Kyselyyn vastasi 30 organisaatiota, joten vastausprosentti pyöristettynä oli 21 %, jota voidaan pitää hyvänä.

Tutkimus koostui organisaation perustietoja kartoittavista kysymyksistä, valtakunnallisia rahoitusavustuksia koskevista väittämistä sekä avoimista kysymyksistä, joiden avulla selvitettiin koronan aiheuttamia muutoksia festivaaliorganisaatioiden sisällä, varautumista tulevaisuuden kriiseihin ja mielipiteitä nykyisestä valtionavustusjärjestelmästä.

Perustietoja koskevat tutkimustulokset olivat luotettavia ja mittasivat juuri sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Rahoitusavustuksia koskevissa kysymyksissä esitettiin väittämiä ja vastaajia pyydettiin vastaamaan vain niitä toimijoita koskeviin väittämiin, joilta vastaaja oli hakenut tai saanut avustusta. Lähes kaikki vastaajat vastasivat kuitenkin jokaiseen väittämään, vaikka yksikään niistä ei ollut pakollinen. Avustuksia käsittelevissä väittämässä, opetus- ja kulttuuriministeriötä lukuun ottamatta, *En osaa sanoa* -vaihtoehdon vastausprosentti oli suurin. Voidaan siis ajatella, etteivät vastaajat ymmärtäneet, että kysymyksiin sai myös jättää vastaamatta. Tämä heikentää avustuksia koskevien kysymysten reliabiliteettia ja sen myötä myös validiteettia. On kuitenkin mahdollista, että vastaajat valitsivat *En osaa*

sanoa -vaihtoehdon siksi, ett-eivät olleet avustuksesta tietoisia, eivät halunneet vastata avustusta koskeviin väittämiin tai heillä ei ollut avustuksen kriteereistä ja tukipäätöksistä mielipidettä. Tämän heikentävän tekijän olisi voinut välttää kyselylomakkeen paremmalla teknisellä toteutuksella.

Kaikkiin avoimiin kysymyksiin vastattiin lähes 90 prosenttisesti. Vastaukset olivat laadukkaita ja saimme niiden avulla arvokasta tietoa musiikkifestivaalien toiminnasta koronaviruspandemian aikana, sekä varotoimenpide-ehdotuksia tulevaisuutta ajatellen. Kyselytutkimuksen avoimia kysymyksiä voidaan pitää onnistuneina sekä niiden validiteettia ja reliabiliteettia hyvänä.

Asiantuntijahaastatteluihin suostuivat kaikki tavoittelemamme henkilöt. Haastatteluiden avulla saimme yleiskuvan koko festivaalikentän tämänhetkisestä voinnista ja järjestön työn merkityksestä.

Opinnäytetyötämme voidaan pitää onnistuneena kokonaisuutena. Työ tuottaa ajankohtaista ja arvokasta tietoa tilaajalle musiikkifestivaaliorganisaatioiden toiminnasta koronapandemian aikana. Työ kartoittaa kattavasti tarjolla olleet valtakunnalliset korona-avustukset ja tutkii niiden riittävyttä, tavoitavuutta sekä kriteerien ja tukipäätösten onnistumista. Lisäksi työmme tarjoaa hyödyllisiä kehitysnäkökulmia, niin festivaaliorganisaatiolle itselleen oman toiminnan parantamiseen, kuin valtion virkamiehille avustusjärjestelmien kehittämiseen.

LÄHTEET

Business Finland 2020a. Tietoa Business Finlandista. Viitattu 5.10.2020.

<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/tietoa-meista/lyhyesti/>

Business Finland 2020b. Business Finlandilta uusi rahoitus yrityksille koronaviruksen aiheuttamien vaikeuksien ratkaisemiseksi. Viitattu 5.10.2020.

<https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2020/business-finlandilta-uusi-rahoitus-yrityksille-koronaviruksen-aiheuttamien-vaikeuksien-ratkaisemiseksi/>

Business Finland 2020c. Liiketoiminnan kehitysrahoitus häiriötilanteessa. Viitattu 25.11.2020.

<https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/hairiotilannerahoitus>

Business Finland 2020d. Business Finland sai lähes 30 000 hakemusta häiriötilannerahoitukseen. Viitattu 5.10.2020.

<https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2020/business-finland-sai-lahes-30-000-hakemusta-hairiotilannerahoitukseen/>

Cupore 2017. Taide- ja kulttuurifestivaalit – kulttuuripoliittinen näkökulma. Viitattu 2.11.2020.

https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/cupore_tietokortti_festivaalit.pdf

Eduskunta 2020a. Hallituksen esitys HE21/2020 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimien rahoituksesta annetun lain 53 §:n muuttamisesta. Viitattu 25.11.2020.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_21+2020.aspx

Eduskunta 2020b. Eduskunta hyväksyi koronakriisistä aiheutuvia väliaikaisia muutoksia konkurssilakiin, ulosottokaareen, työttömyysturvalakiin sekä kuntalakiin.

Viitattu 3.11.2020. <https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Koronakriisintakia-tehdyt-lakimuutokset-taysistunto-280420.aspx>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2020a. Kulttuuri ja luova talous. Viitattu 29.10.2020. <https://www.ely-keskus.fi/kulttuuri-ja-luova-talous>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2020b. ELY-keskusten rahoitus yrityksille koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilanteessa. Viitattu 29.10.2020.

<https://www.ely-keskus.fi/poikkeusrahoitus>

Elinkeinoelämän keskusliitto 2020. Korona-helpotukset lomautuksissa ja muussa työlainsäädännössä – soveltamisohje. Viitattu 29.10.2020.

<https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/korona-helpotuksia-lomautuksiin-ja-muuhun-tyolainsaadantoon/>

Finland Festivals 2017. Festivaalien taloudellisia tunnuslukuja. Viitattu 12.11.2020.

<http://www.festivals.fi/wp-content/uploads/2019/03/Festivaalien-taloudelliset-avainluvut-2017.pdf>

Finlex. Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Viitattu 25.11.2020.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688#L5P22>

Helsingin kaupunki 2020. Kulttuurin avustukset. Viitattu 15.10.2020.

<https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/avustukset/kulttuurin-avustukset/>

Herranen, Kaisa & Karttunen, Sari 2016. Festivaalien ja tapahtumien edistäminen valtion kulttuuripolitiikassa. Viitattu 28.10.2020.

https://www.cupore.fi/images/tiedostot/festivaalienjatapahtumienedistaminenvalti onkulttuuripolitiikassa_v1...-2.pdf

Keski-Heikkilä, Anni 2020. Kuusisto, Kati haastattelu. Helsingin Sanomat.

Tapahtumia tekee Suomessa yli 3000 yritystä, mutta sitä tiedetty ennen tätä kesää.

Viitattu 4.11.2020. <https://www.hs.fi/talous/art-2000006657079.html>

Kuntaliitto 2020. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionavustukset. Viitattu 5.10.2020.

<https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/opetus-ja-kulttuuritoimen-talous-ja-rahoitus/opetus-ja-kulttuuri/opetus-ja-kulttuuritoimen-valuationavustukset>

KvantiMOTV 2010. Aineistotyypit. Viitattu 16.11.2020.

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/tutkimus/aineistotyypit.html>

LiveFIN ry 2020a. LiveFIN otti kantaa viranomaisohjeistuksen epämääräisyyteen ja vaati ennakoitavuutta päätöksenteossa. Viitattu 4.11.2020.

<https://www.livefin.fi/livefin-otti-kantaa-viranomaisohjauksen-epamaaraisyyteen/>

LiveFIN ry 2020b. Festivaalien liikevaihto oli vielä viime vuonna 192 miljoonaa euroa. Viitattu 3.11.2020. <https://www.livefin.fi/festivaalien-toimialatutkimus/>

Nummenmaa, Lauri & Holopainen, Martti & Pulkkinen, Pekka 2017. Tilastollisten menetelmien perusteet. Sanoma Pro, Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Taide- ja kulttuurifestivaalit – vahvistuva kulttuurinen voimavara. Esitys toimintaohjelmaksi vuosille 2017–2025. Viitattu 1.11.2020.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79061/OKM42.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Valtionavustusten digitalisoinnin esiselvitys. Viitattu 26.11.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160362>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020a. Periaatteita turvallisten tapahtumien järjestämiseksi Suomessa valmistellaan. Viitattu 4.11.2020. <https://minedu.fi/-/periaatteita-turvallisten-tapahtumien-jarjestamiseksi-suomessa-valmistellaan>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020b. Valtakunnallisten taide- ja kulttuurifestivaalien toiminta 2020. Viitattu 30.10.2020. <https://minedu.fi/-/valtakunnallisten-taide-ja-kulttuurifestivaalien-toiminta>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020c. Kuntien kulttuuritoiminta. Viitattu 5.10.2020. <https://minedu.fi/kuntien-kulttuuritoiminta>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020d. Korona-avustus kulttuurialan yhteisöille. Viitattu 5.10.2020. <https://minedu.fi/-/kohdennettu-yleisavustus-kulttuurialan-yhteisöille-koronaepidemian-johdosta-aiheutuvaan-lisarahoitustarpeeseen->

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020e. Avustus koronapandemian vuoksi peruuntuville tai ennakoitua pienempinä toteutuville kulttuuritapahtumille. Viitattu 5.10.2020. https://minedu.fi/-/avustus-koronapandemian-vuoksi-peruuntuville-tai-ennakoitua-pienempina-toteutuville-kulttuuritapahtumille-1?languageId=fi_FI

Rosvall, Minna & Mankkinen, Jussi 2020. Turussa ja Naantalissa päästiin festivaalitunnelmiin mutta koronarajoituksin – Mikael Gabriel villitsi yleisöä, katso kuvat. Yleisradio. Viitattu 26.10.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11471964>

Taiteen edistämiskeskus 2020. Festivaaliavustukset vuodelle 2020. Viitattu 2.11.2020. <https://www.taike.fi/fi/uutinen/-/news/1307662>

Tapahtumateollisuus ry 2020a. Tapahtumateollisuus ry. Viitattu 4.11.2020. <https://www.tapahtumateollisuus.fi/tapahtumateollisuus-ry/>

Tapahtumateollisuus ry 2020b. Tapahtumateollisuus luovutti elinkeinoministerille esityksensä tapahtuma-alan tuesta. Viitattu 4.11.2020.

<https://www.tapahtumateollisuus.fi/ajankohtaista/2020/09/tapahtumateollisuus-luovutti-elinkeinoministerille-esityksensa-tapahtuma-alan-tuesta/>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2020. Yrityksen kehittämisavustus. Viitattu 16.11.2020.

<https://tem.fi/yrityksen-kehittamisavustus>

Valtiokonttori 2020a. Valtiokonttori pähkinänkuoressa. Viitattu 26.10.2020.

<https://www.valtiokonttori.fi/tietoa-valtiokonttorista/valtiokonttori-pahkinankuoressa/#e4e87708>

Valtiokonttori 2020b. Yritysten kustannustuki. Viitattu 26.10.2020.

<https://www.valtiokonttori.fi/palvelu/yritysten-kustannustuki/#e4e87708>

Valtiokonttori 2020c. Tilastot ja raportit: Kustannustuki. Viitattu 26.10.2020

<https://www.valtiokonttori.fi/tilastot-ja-raportit/tilastoja-korvaus-ja-vahinkopalveluista/tilastoja-yritystuki/#e4e87708>

Valtioneuvosto 2020a. Hallitus päätti suosituksista koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Viitattu 29.10.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paatti-suosituksesta-koronaviruksen-leviamisen-hillitsemiseksi>

Valtioneuvosto 2020b. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Viitattu 29.10.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>

Valtioneuvosto 2020c. Hallitus päivitti Suomen koronavirusstrategiaa, rajoitustoimia mahdollista purkaa asteittain ja hallitusti. Viitattu 29.11.2020.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paivitti-suomen-koronavirusstrategiaa-rajoitustoimia-mahdollista-purkaa-asteittain-ja-hallitusti>

Valtioneuvosto 2020d. Muutoksia koronaviruspandemian asetettuihin rajoituksiin 1. kesäkuuta. Viitattu 3.11.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/muutoksia-koronavirusepidemian-vuoksi-asetettuihin-rajoituksiin-1-kesakuuta>

Valtioneuvosto 2020e. Hallitus tarkensi linjauksiaan ulkotilaisuuksien yleisömääristä 1. heinäkuuta alkaen. Viitattu 3.11.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-tarkensi-linjaustaan-ulkotilaisuuksien-yleisomaarista-1-7-alkaen>

Valtioneuvosto 2020f. Koronavirusrajoitusten tilanne muuttuu 1.8. alkaen. Viitattu 4.11.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/koronavirusrajoitusten-tilanne-muuttuu-1.8.-alkaen>

Valtioneuvosto 2020g. Hallitus linjasi valtakunnallisista aluesuosituksista koronaepidemian leviämisen estämiseksi. Viitattu 4.11.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-linjasi-valuationallisista-ja-alueellisista-suosituksista-koronaepidemian-leviamisen-estamiseksi>

Valtioneuvosto 2020h. Hallitusohjelma. 3.7.1 Kulttuuri, nuoriso ja liikunta-asiat. Viitattu 29.10.2020. <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/kulttuuri-nuoriso-ja-liikunta-asiat>

Valtioneuvosto 2020i. Laki yritysten määräaikaisesta kustannustuesta. Viitattu 26.10.2020. <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f806c55ba>

Valtioneuvosto 2020j. Koronapandemian vaikutukset kuntien kulttuuritoimintaan. Viitattu 3.11.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162352/VN_2020_23.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Valtiovarainministeriö 2019. Valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalosointi. Viitattu 26.11.2020. <https://vm.fi/valtioneuvoston-toiminnan-kehittaminen>

Veikkaus Oy 2020. Vuosi- ja vastuullisuusraportti. Viitattu 2.11.2020. https://cms.veikkaus.fi/site/binaries/content/assets/dokumentit/vuosikertomus/2019/veikkaus_vuosi--ja-vastuullisuusraportti_2019.pdf

Verohallinto 2020a. Koronatilanne: Verohallinto tukee yrityksiä – lue ohjeet. Viitattu 29.10.2020. <https://www.vero.fi/tietoa->

[verohallinnosta/uutishuone/korona/verohallinto-tukee-yrityksi%C3%A4-koronatilanteessa/](https://www.vero.fi/verohallinnosta/uutishuone/korona/verohallinto-tukee-yrityksi%C3%A4-koronatilanteessa/)

Verohallinto 2020b. Maksujärjestelyn hakeminen. Viitattu 29.10.2020.

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/maksaminen-yritykset-ja-yhteisot/maksuvaikeudet/maksujarjestely/>

Verohallinto 2020c. Arvonlisäveron pystyi hakemaan takaisin osana maksujärjestelyä 31.8.2020 asti. Viitattu 29.10.2020.

<https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/korona/verohallinto-tukee-yrityksi%C3%A4-koronatilanteessa/voit-hakea-arvonlis%C3%A4veroja-takaisin-ja-maksaa-nemy%C3%B6hemmin/>

HAASTATTELUT

Amberla, Kai. Helsinki 6.8.2020. Viitattu 4.11.2020

Lahtinen, Jenna. Helsinki 10.8.2020. Viitattu 2.11.2020

Haanpää, Tiina-Kaisa. Helsinki 4.11.2020. Viitattu 5.11.2020

LIITTEET

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

**Kyselytutkimus festivaaliorganisaatioille:
Kokemukset korona-avustuksista**

1. Festivaalin kokoluokka (myytyjen lippujen määrä vuonna 2019)

- 50 000 - 100 000 kpl
- 10 000 - 49 999 kpl
- 5 000 - 9 999 kpl
- 1 000 - 4 999 kpl

2. Festivaalin liikevaihtoluokka (€ vuonna 2019)

- 6 milj. - 9 milj. €
- 3 milj. - 5,9 milj. €
- 1 milj. - 2,9 milj. €
- 500 000€ - 999 000€
- 100 000€ - 499 000€
- 50 000€ - 99 000€

6. Koronapandemian aikana festivaaliorganisaatioille on ollut tarjolla riittävästi avustuksia.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

7. Valitse ne toimijat, joiden avustushauista organisaationne oli tietoinen.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Valtiokonttori
- Business Finland
- ELY-keskukset

Pyydämme sinua vastaamaan seuraaviin kysymyksiin kaikkien niiden toimijoiden osalta, joilta organisaationne haki avustuksia.

(Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtiokonttori, Business Finland ja ELY-keskukset)

Opetus- ja kulttuuriministeriö

8. Avustusten kriteerit olivat selkeitä ja oikeudenmukaisia.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

9. Miksi kriteeristö ei ollut selkeä tai oikeudenmukainen?

2000 merkkiä jäljellä

10. Tukipäätökset tuntuivat reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

11. Miksi tukipäätökset tuntuivat epäreiluilta?

2000 merkkiä jäljellä

Valtiokonttorin kustannustuki

12. Avustuksen kriteeristö oli selkeä ja oikeudenmukainen.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

13. Miksi kriteeristö ei ollut selkeä tai oikeudenmukainen?

2000 merkkiä jäljellä

14. Tukipäätökset tuntuivat reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

15. Miksi tukipäätökset tuntuivat epäreiluilta?

--

2000 merkkiä jäljellä

ELY-keskukset

16. Avustuksen kriteeristö oli selkä ja oikeudenmukainen.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

17. Miksi kriteeristö ei ollut selkeä tai oikeudenmukainen?

2000 merkkiä jäljellä

18. Tukipäätökset tuntuivat ja reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

19. Miksi tukipäätökset tuntuivat epäreiluilta?

2000 merkkiä jäljellä

Business Finland

20. Avustusten kriteerit olivat selkeitä ja oikeudenmukaisia.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

21. Miksi kriteeristö ei ollut selkeä tai oikeudenmukainen?

2000 merkkiä jäljellä

22. Tukipäätökset tuntuivat reiluilta ja tukivarat jaettiin hakijoille tasa-arvoisesti.

- Samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Osittain eri mieltä
- Eri mieltä

23. Miksi tukipäätökset tuntuivat epäreiluilta?

2000 merkkiä jäljellä

24. Mihin organisaatio käytti tai aikoo käyttää saatuja avustuksia?

2000 merkkiä jäljellä

25. Miten vastaavanlaisiin kriisitilanteisiin, jossa festivaalit perutaan kauttaaltaan, voi tulevaisuudessa varautua?

--

2000 merkkiä jäljellä

26. Mitä mieltä olet vuosittaisista valtion harkinnanvaraisista festivaaliavustuksista (OKM ja Taike)? Ottavatko ne mielestäsi huomioon festivaalienten tasapuolisesti?

2000 merkkiä jäljellä

27. Tähän voit kirjoittaa muita kyselyn aikana heränneitä ajatuksia.

2000 merkkiä jäljellä